

Bošnjaška kulturna zveza Slovenije
Bošnjački kulturni savez Slovenije
Bosniak Cultural Union of Slovenia

BOŠNJAČAK

List
Bošnjačkog
kulturnog saveza
Slovenije
ISSN 1580-8270

Godina XI

broj 53

Ljubljana

september 2018

Između dva broja
Mostovi
prijateljstva
i kulture

Dijaspora
To nisu
samo
brojke

Mostovi
Dva Cankara,
dva brata
i Sarajevo

Na Sajmu knjiga
Vrt
lijepih
riječi

Dr. Milan Brglez
Ponesimo to
pozitivno energijo
v naše domove...

Društvo Ljiljan
Ključevi
za
budućnost

U ovom broju

Dijaspora: Danas i ovdje, To nisu samo brojke; Datumi: Zemlja dugog pamćenja, Bista Cankara Ivana sa Edinovog dlana, Sarajevo, slaba vest sveta; Mostovi: Dva brata, dva Cankara i Sarajevo; Knjige: Vrt lijepih riječi, Svjetionici, Iz jezika v jezik/Sa jezika na jezik, pjesme Josipa Ostija i Senade Smajić, Muzika: Izuzetna muzička ličnost – Avdo Smailović; Susreti: Spletu se ruke i krene kolo..., »Ponesimo to pozitivno energiju v naše domove...«, Pjesma na izvoru, Plemenita misija Antona Dolinška; Iz rada društava, i dr. Slika na naslovnoj strani: Omer Berber

Između dva broja **Mostovi prijateljstva i kulture**

Piše: **Kerim Dizdar**

Nastavljajući svoje djelovanje na entuzijazmu i daljem stvaranju kulturnih mostova i prijateljstva, Bošnjački kulturni savez Slovenije, unatoč prisutnim problemima, prije svega vezanim za nedostatak sredstava, ovu godinu obilježava nizom programa i svakodnevnih manifestacija, a broj naših društava, koja djeluju širom Slovenije, došao je i do broja deset – pridružilo nam se i kulturno društvo »RUH« iz Domžala. Dio te raznovrsne aktivnosti predstavljen je sažeto i na stranicama ovog novog broja našeg glasila.

Radosni smo, i ponosni, da je naše stvaralačko postojanje dobilo odraz i u Državnom zboru Republike Slovenije, čiji nas je predsjednik Dr. Milan Brglez posjetio i s nama podijelio radost susreta »S pjesmom i igrom kroz BiH«, o čemu sa zahvalnošću pišemo u ovom broju našeg lista.

U ovoj godini Javni sklad kulturnih dejavnosti Slovenije (JSKD) prihvatio je četiri naša projekta: List »Bošnjak«, BH filmske večeri, smotru bošnjačkih društava i književne radionice. Odobreno nam je 6100 eura, što je podsticajno, ali što nam, nažalost, nije dovoljno ni za pokriće materijalnih troškova. U okviru našeg Saveza sva aktivnost je uglavnom zasnovana na dobrovoljnom radu, plaćaju se samo neophodni troškovi (najamnina prostorija, materijalni izdaci i sl.). Druga društva i njihovi savezi imaju pomoć i iz matičnih država, a mi nemamo, a i Republika Slovenija značajno pomaže svoja udruženja širom svijeta.

Uključivali smo se i u značajne skupove dijaspore u Bosni i Hercegovini u 2018. godini, u organizaciji Vijeća ministara BiH i Svjetskog saveza dijaspore BiH, o čemu pišemo i u posebnim prilogima. Naša izdanja i djela naših autora predstavljeni su ove godine i na Međunarodnom sajmu knjiga u Sarajevu, uključili smo se i u rad Simpozija o bosanskom jeziku u Banjaluci, te na manifestacijama Kongresa Bošnjaka svijeta, od Bihaća do Sarajeva.

Ova godina biće zabilježena i po hrabroj odluci društva »Ljiljan« u Ljubljani, da se uz pomoć i podršku prijatelja i privrednika upusti u trajno rješavanje svoga prostora, čime bi se stvorili uslovi za dalji još uspješniji rad. Solidarnost je potrebna i u rješavanju prostora za dalji rad društva »Sandžak« kojem su nedavno u požaru izgorjele prostorije i sav inventar.

Ovaj broj našeg lista izlazi upravo pred izbore u BiH, početkom oktobra. Da li će izbori donijeti neke bitne promjene i prekinuti prisutni zastoj na evropskom putu, iseljavanje mladog stanovništva, ratnohuškačku retoriku i mnoge druge probleme, zavisi i od nas, od naših glasova. Zato je neophodno da svi koji imaju mogućnost glasaju putem pošte ili u svome kraju, kako bi pomogli otvaranju bar malo svjetlijih perspektiva.

Očekujemo s pravom i značajniju ulogu i veću podršku naše ambasade u Sloveniji. Novom ambasadoru BiH u Sloveniji, gospodinu Slavku Vučureviću, potpredsjedniku PDP i bivšem gradonačelniku Trebinja, želimo uspješan rad u razvijanju prijateljskih, poslovnih i kulturnih veza između Slovenije i BiH, i u tom okviru i za svakodnevni život i rad naših građana koji žive i rade u Sloveniji. Prije svega, kad je riječ o našem statusu u Sloveniji, kao nacionalne manjine.

Do kraja ove godne očekuje nas mnoštvo tradicionalnih i novih manifestacija, u cilju promovisanja bh. kulture, tradicije, djela značajnih stvaralaca, jačanju prijateljstva između dvije draže i daljem afirmisanju našeg Saveza.

Konferencija o značaju dijaspore za razvoj BiH Danas i ovdje

Dijaspora, kako nazivaju stotine hiljada žitelja BiH koji su, kao prognanici ili tražitelji poslova od kojih se može preživjeti, i živjeti, sve manje je neko neželjeno »breme«, otvoreno pitanje, a sve više značajna snaga, prije svega ekonomska i društvena. Svjesna je toga, sve više, i sama država, Bosna i Hercegovina, koja zbog unutrašnjih problema i »nefunkcionisanja« države onako kako je to neophodno, ne može pružiti ruku dijaspori i otvoriti joj sva vrata saradnje i konkretnih veza onako kako bi to željela. Ipak, ide se naprijed, bar malim koracima, angažovanjem i **Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH**.

Jedan od tih konkretnih koraka, koji već povlači za sobom i nove, načinjen je i sredinom ove godine, kada je u Sarajevu, 13. i 14. juna, u saradnji sa Vladom Švicarske i partnerima UNDP-om i IOM-om, organizovala Konferenciju o značaju dijaspore za razvoj BiH. Među predstavnicima iz 15 zemalja bio je i predsjednik Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije Kerim Dizdar, te u ime kulturnih organizacija dijaspore u Sloveniji Ruža Mlač, a njihov osnovni pristup u razgovorima odnosio se na značaj kulture i obrazovanja u povezivanju jezika i naroda.

Već sam naslov konferencije - »**Dijaspora za razvoj**« - najbolje govori o želji organizatora, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, da se sa opštih konstatacija i tema pređe u konkretni život, uključivanjem predstavnika svih nivoa vlasti, te nevladinog sektora i međunarodnih organizacija, kako

Ministrica za ljudska prava i izbjeglice Semiha Borovac: Politika saradnje sa iseljeništvom

bi se iz nekog papirološkog i verbalnog kruga ušlo u »mali svakodnevni život«, u kojem svaki dan treba da donese i najavi nešto novo, vidljivo, korisno i za pojedince i za zajednicu. U tom pogledu posebno je značajna saradnja sa lokalnim zajednicama, sa sredinama u koje se naši iseljenici vraćaju, ili dolaze, i u kojima se ispoljavaju i prepliću uzajamni interesi.

Da li će ova Konferencija dijaspore ostati samo kao jedan od pokušaja »na papiru«, ili će početi davati, i otvarati, i konkretne rezultate, pokazat će vrijeme, ali ne ono nedogledno, nego ono vidljivo, opipljivo, optimističko. Ono »danas i ovdje«.

Recimo još da je u cilju konkretnih kontakata i podsticajnih informacija Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice pokrenulo i internetski blog <http://dijaspora.mhrr.gov.ba/>

Učesnici Konferencije dijaspore iz BiH u Sarajevu

Deveti Kongres dijaspore BiH

To nisu samo brojke...

„Okolo dva miliona naših ljudi živi u 54 zemlje svijeta, i bez obzira koliko smo daleko, naše srce je i tu, i tu želimo biti prisutni!“

Deveti Kongres Svjetskog saveza dijaspora Bosne i Hercegovine, održan u Sarajevu 7. jula ove godine, pod nazivom: **Bosna i Hercegovina je (i) naša domovina**, pokazao je ponovo da raseljeno stanovništvo ove republike, prvo zbog agresije, a zatim zbog ekonomskih razloga, predstavlja i "veliku ranu", ali i veliki izvor novih mogućnosti.

I sama država, i njena vlast, kako je u pozdravnoj riječi naglasio predsjedavajući Predsjedništva BiH *Bakir Izetbegović*, mora pokazati "jasno opredjeljenje BiH da se svojoj dijaspori stavi na dispoziciju, da joj pruži neophodnu podršku u ostvarivanju prava u domovini".

Veća podrška dijaspori

"Cilj nam je da saradnja sa dijasporom postane dio pravnog poretka BiH", rekao je *Izetbegović*, istakavši da bh. dijaspori treba pružiti veću podršku u ostvarivanju prava u zemljama u kojima živi, kroz bilateralnu saradnju sa tim zemljama i uspostavljanje i jačanje predstavničkih tijela, a da posebnu pažnju treba posvetiti podršci u očuvanju maternjeg jezika, kulture i identiteta naroda i narodnosti BiH. Od dijaspore

očekujemo inicijative i prijedloge u vidu konkretnih projekata i programa.

"Kao što postajete sve značajniji akteri u političkom, ekonomskom, obrazovnom, sportskom, kulturnom životu zemalja u kojima sada živite, od vas očekujemo da se na isti ili sličan način uključite u procese u svojoj domovini Bosni i Hercegovini. Vi posjedujete ljubav prema svojoj domovini, ali i znanja, vještine, vrijedne informacije, finansijski i društveni kapital, posjedujete iskustvo koje ste prikupili u razvijenim zemljama svijeta, pa vas pozivamo da zajednički gradimo i unapređujemo Bosnu i Hercegovinu sve dok ona ne dosegne standarde zemalja iz kojih nam dolazite", istakao je dalje *Izetbegović*, pozivajući dijasporu da postane partner u izgradnji Bosne i Hercegovine, moderne, evropske države, gdje će svako na svakoj njenoj stopi, svaki njen građanin, bez obzira na vjeru i naciju, biti ravnopravan i zadovoljan, te naglasio da su to procesi koji će trajati godinama, pa i decenijama, i koji će zahtijevati strpljivost i istrajnost.

Hasan Šehović

Naše srce je tu...

Šta želi, i šta može, sama dijaspora?

O tome je govorio *Hasan Šehović*, predsjednik Svjetskog saveza dijaspora BiH, izražavajući zadovoljstvo saradnjom s Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice, koje ima i Sektor za iseljništvo, posebno od dolaska ministricke Semihe Borovac.

”Želimo poslati svim Bosancima i Hercegovcima poruku da je, bez obzira koliko smo daleko, naše srce tu i da smo tu prisutni, ne samo turistički, nego želimo da se vežemo s institucijama, s nevladinim organizacijama, sa svim subjektima s kojima možemo ostvariti saradnju”, rekao je Šehović, nadajući se da će politika za iseljništvo, koja je usvojena na Vijeću ministara BiH, pomoći u realizaciji projekata koje će pripremati SSD BiH. Podsticajni su i podaci koja je Šehović iznio o ulaganjima dijaspora u svoju domovinu:

“Okolo dva miliona naših ljudi živi u 54 različite zemlje svijeta. Ne znamo tačan podatak kolika su direktna ulaganja ali, prema zvaničnim podacima Centalne banke BiH, oko tri milijarde konvertibilnih maraka dođe u BiH samo iz neposrednih doznaka iz dijaspora, a smatra se da je taj iznos i duplo veći računajući i neposrednu potrošnju ljudi koji žive izvan BiH tokom boravka u domovini. Međutim, nećemo da se zadržimo na tome. Hoćemo da to bude tretiran kapital, da se osnuju investicioni fondovi kako bismo i mi bili dio tih fondova, kako bi se pratili investicioni projekti u BiH i na taj način bi ušli u ekonomiju BiH.”

U svom obraćanju Ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH *Semiha Borovac* je istaknula da Ministarstvo koje vodi radi sve da bi stvorilo uslove kako bi BiH ostvarila najbolju saradnju sa svojom dijasporom. Dva miliona ljudi boravi van svoje države, i mi smo postali svjesni potencijala koji dijaspora ima. Rukovodeći se tim, na Vijeću ministara BiH smo prošle godine usvojili Politiku saradnje sa iseljništvom. Istaknula je važnost dijaspora, osim doznaka, u naučnom i stručnom potencijalu. Mi te potencijale želimo da usmjerimo u BiH i to nam je obaveza.

Uloga dijaspora u razvoju

U radnom dijelu Kongresa održana su dva okrugla stola: Uloga dijaspora u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine i Očuvanje identiteta, kulture i jezika građana Bosne i Hercegovine u dijaspori.

Učesnici Okruglog stola Biznis grupe Svjetskog saveza dijaspora Bosne i Hercegovine - dr.sci. Anes Cerić SSD BiH, Maida Bećirović – FIPA, Mirsad Jašarspahić, Privredna/gospodarska komora Federacije BiH, Suad Bešlić, predstavnik privrednika iz dijaspora ulagača u BiH, Mr. Sulejman Tabaković, dipl.pravnik i Sanel Jakupović, BHdiaFor - u svojim izlaganjima razmatrali su stanje i perspektive razvoja ulaganja i poslovne saradnje bosanskohercegovačke dijaspora sa relevantnim strukturama u Bosni i Hercegovini.

Učesnici okruglog stola o temi „Očuvanje identiteta, kulture i jezika građana Bosne i Hercegovine u dijaspori“ - Haris Halilović, SSD BiH, Fatima Veladžić, Švedska i Muhidin Čolić, Institut za jezik UNSA - prezentirali su rad dopunskih škola u Njemačkoj, Švedskoj i Danskoj. Pozdravljeni su naporu institucija vlasti u BiH vezani za štampanje udžbenika za dopunsku nastavu djece u iseljništvu od 5. do 9. razreda, ali je istaknuto da je potreban i daljnji angažman kako bi se ova oblast regulirala. U razgovorima o kulturi sudjelovao je i predsjednik društva „Ljiljan“ iz Ljubljane Elvis Alukić.

Za predsjednika ponovo je izabran Hasan Šehović (Turska), a za potpredsjednike Hamdija Malić (Hrvatska) i Tamara Smajlović (Italija). Novoimenovani članovi Glavnog odbora SSD BiH su: Hasan Šehović (Turska), Ahmet Kemal Baysak (Turska), Muhamed Siranović (Engleska), Almir Bahhodžić (Austrija), Dženan Nović (Norveška), Jasmin Bajrić (Švedska), Edin Hajder (Danska), Benjamin Heleg (Danska), Željka Šećerbegović (Danska), Nedžad Solunović (Njemačka), Safet Alispahić (Australija), Hamdija Malić (Hrvatska), Hajrudin Isović (Njemačka), Tamara Smajlović (Italija), Kerim Dizdar (Slovenija), Jasmin Halkić (Kanada) i Željko Javor (Holandija).

Nove mogućnosti saradnje

Poslije ovog Kongresa otvaraju se mogućnosti i bolje, svestranije saradnje između Svjetskog saveza dijaspora BiH i bosanskohercegovačke dijaspora u Sloveniji, koja je već pokazala svoju organiziranost i spremnost da doprinosi i Sloveniji i BiH. U Glavni odbor ovog široko zasnovanog saveza izabran je i predstavnik Slovenije – to je predsjednik Bošnjačke kulturne zveze / Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije Kerim Dizdar, inače poznati privrednik i društveni aktivist.

”Dijaspora nije samo neka imaginarna asocijacija, skup nekih brojki, to su ljudi, stvaraoci, koji se ne zalažu samo za svoj bolji materijalni položaj, nego i za prosperitet i zemalja u koje su došli, i zemlje iz koje su došli, i koja se ne može izbrisati iz života”, rekao je Kerim Dizdar koji je već dokazao svoju opredijeljenost za stvaranje mostova među ljudima i zemljama, i njihovim stvaralačkim potencijalima.

Recimo, na kraju ovog sažetog izvještaja o Kongresu Svjetskog saveza dijaspora BiH, da u njemu nisu ”samo brojke” i ”programi”, nego živi ljudi, pojedinci koji imaju svoje vizije, svoje snove i svoje svakodnevije.

Obilježavanje Dana
nezavisnosti BiH

Zemlja dugog pamćenja

Mladi članovi društva „Ljiljan“ - pjesnički pozdrav prazniku

Kulturna društva, uključena u Bošnjački kulturni savez Slovenije, obilježavaju značajne datume Bosne i Hercegovine, a u svojim programima pažnju posvećuju i slovenačkim državnim i kulturnim praznicima. Ti datumi su i najljepši povodi za dalju stvaralačku saradnju i prijateljstvo.

Ovogodišnji 1. mart, Dan nezavisnosti Bosne i Hercegovine, bio je živo prisutan i na svečanostima u Ljubljani i Koprju, kao i u drugim mjestima u kojima djeluju naša društva. U Ljubljani je ovaj praznik bio povod da se naši mnogobrojni prijatelji, aktivisti i posjetioci okupe u dvorani Kinoteke, gdje je u kraćem prigodnom govoru predsjednika BKSS-a Kerima Dizdara, te literarnom i filmskom programu, ukazano na put nezavisnosti BiH i današnje izazove. Mladi literarci društva »Ljiljan« predstavili su poeziju bosanskohercegovačkih pjesnika, a filma »Opsada«, koji govori o 1425 dana opsade Sarajeva, vraća nas u nedavnu prošlost u kojoj je Bosna i Hercegovina odoljela svim izazovima i sačuvala svoju nezavisnost i samostalnost, svoj upravni život.

»Dan nezavisnosti smo dočekali u nadi da će politički subjekti u BiH naći snage, hrabrosti i znanja da grade mirnu, prosperitetnu i modernu evropsku državu. Jer Bosna i Hercegovina je zemlja dugog i sadržajnog historijskog pamćenja, prava riznica kulturnog naslijeđa, i to je bogastvo odakle crpimo milenijsku priču o našoj državi.«

Na ovaj fragment iz uvodne riječi živo se navezuje i tekst Irene Urbich, objavljen u »Primorskim novicama«, koji donosimo u prilogu o proslavi.

Prepuna je bila i dvorana Doma kulture u Šentvidu, u kojoj su članovi društva »Ljiljan« iz Ljubljane već tradicionalno, stihom, pjesmom i igrom, podsjetili na duhovnu, historijsku i kulturnu snagu BiH i njenih ljudi. Dio te atmosfere može se vidjeti i na priloženim fotografijama.

Dan nezavisnosti BiH obilježen je i u Koprju, u pozorišnoj dvorani, literarnim programom članova društva »Behar«, prigodnom riječju predsjednice društva Belkise Vuković i filmom »Opsada«.

Svečano u Ljubljani

*Majka
Srebrenice*

Pjesnik među čuvarima mira: Cankarova bista u vrhniški kasarni

Velikanu slovenske literature Bista Cankara Ivana sa Edinovog dlana

Kipar Edin Šćuk, porijeklom iz Jablanice, poznato je, i priznato, ime u likovnom životu Slovenije. Ovih dana je doživio posebno priznanje – njegovo kiparsko ostvarenje, **bista Ivana Cankara**, otkrivena je u Vrhniki, u kojoj je ovaj velikan slovenačke književnosti rođen 1878. godine. U ovom broju našeg lista pišemo o boravku Ivana Cankara u Sarajevu, negdje pred Prvi svjetski rat, što je ostavilo nezaboravne tragove u preplitanju književnih riječi i poruka, a Šćukova bista slovenskog tvorca književnih djela »za sva vremena« još jedan je odsjaj u ozračju umjetnosti i kultura, koje ne poznaju granice. Zato ovo likovno-literarno preplitanje doživljavamo i kao uvažavanje i bosanskohercegovačkog stvaralaštva u Sloveniji, i to baš u godini u kojoj obilježavamo 100-godišnjicu smrti pisca oko čije se skodelice kave još uvijek, i još više, okupljaju ne samo umjetnici, nego i obični ljudi, oni »mali« ali zapravo veliki, o kojima je Cankar najviše i pisao. Posjetioci Arboretuma Volčji potok mogu u otvorenom prostoru vidjeti i doživjeti Šćukove skulpture, morske kitove u prirodnim veličinama, a u prostorijama Društva bosanskohercegovačkog i slovenskog prijateljstva »Ljiljan« dočekat će ih bosanski kralj Tvrtko, isklesan također rukama Edina Šćuka.

Kipar Edin Šćuk

Mostovi prijateljstva

Dva Cankara, dva brata i Sarajevo

Napisao: Valerijan Žujo

Sarajevo, tokom više od pola milenijuma svoga postojanja, nikada umjetnike nije ostavljalo ravnodušnim. Neki između njih su u gradu ispod Trebevića napisali vrhunska djela i proveli svoje najplodnije godine. Pisali su i o Šeheru, dakako. Taj nepregled napisanog, proteže se od zapisa istočnih i zapadnih putopisaca, istraživača, špijuna i namjernika, preko ode Sarajevu pune oduševljenja gradom, koju je napisao jedan između njegovih ponajboljih pjesnika, Mejli Kurani, do poražavajućeg stiha Lawrencea Durella koji, imajući na umu Sarajevski atentat, ovaj čudesni grad svodi na: ...selo okupljeno oko jednog pucnja. Sarajevom su kročili znameniti pisci u rasponu od jedinstvenog fra Matije Divkovića, do nobelovca Ive Andrića. Augustin Tin Ujević je sedam godina hodio sarajevskim ulicama, Silvije Strahimir Kranjčević je veći dio svog života tim ulicama koračao, a kraće vrijeme 1909. godine činio je to i Ivan Cankar, pjesnik, dramatičar, korifej slovenačke moderne. Po svakom od njih nazvana je po jedna ulica u Sarajevu.

Ni u novije vrijeme, neovisno o burnim i tragičnim zbivanjima, nije Sarajevo izgubilo privlačnost. Osamdesetih godina u grad je doselio Oskar Davičo, a iza rata devedesetih, Vidosav Stevanović. O

sarajevskom djelovanju pomenutih i nepomenutih pisaca napisana je povelika biblioteka knjiga, te nebrojeni tekstovi, eseji, kritike, prikazi, novinski članci...U ovom kratkom zapisu, pažnju sam usmjerio prema povezanosti dva brata, dva Slovence, Ivana i Karla Cankara sa Sarajevom.

Sudbinsko klatno Ivana Cankara, zanjihano od Vrhnike i Ljubljane do Beča i Trsta, 1909. godine doseglo je i Sarajevo. Tome je doprinijela okolnost, da je njegov brat Karlo, kao katolički teolog, službovao pri Vrhbosanskom kaptolu. Monsinjur Karlo Cankar, nakon završene sarajevske katoličke bogoslovije, ostao je u gradu na Miljacki prvo kao kateheta u školi za djevojke, potom kao tajnik nadbiskupa Josipa Štadlera (a kasnije i nadbiskupa Šarića) i glavni urednik *Hrvatskog dnevnika*.

Zanimljivo je upoređivati i analizirati javnu aktivnost braće. Ivan je, uprkos nepovoljnim općim prilikama, uspio objaviti više djela i steći glas izvrsnog pisca. Najčešće su ga savremenici pominjali kao pjesnika naroda, pjesnika siromaš-

nih i ugnjetenih. On je s golemom energijom pjevao protiv eksploatacije, a za slobodu, socijalnu pravdu i jednakost. Čak se izravno uključio u politiku kao kandidat na izborima 1907. g., ali sa slabim rezultatom.

Za razliku od Ivana, gorljivog socijaldemokrate, Jugoslavena i Slovenca u isti mah, Karlo je zastupao radikalnu starčevićansku liniju i zagovarao hrvatsku državu, koja bi uključivala i Bosnu i Hercegovinu pod žezlom Habzburga. Siva i ne samo siva eminencija te ekstremne klerikalne struje bio je jezuit Anton Puntigam, a na sve je blagonaklono gledao i sam nadbiskup Štadler. Karlo Cankar je bio prvi saradnik nadbiskupa Štadlera u njegovom žestokom napadu na bosanske franjevce. Kao tajnik, pratio je vrhbosanskog metropolitu u Rim u misiji kojoj je cilj bio konačno razrješenje *franjevačkog pitanja*. Nakon završetka takozvanog Velikog rata, nije se, poput mnogih drugih iz političkih, ali i religijskih krugova, prilagodio novonastalom odnosu snaga. Pokrenuo je vjerski list *Nedjelja*. Ta aktivnost bila je kratkog daha. Njegovi čvrsti pravaški klerikalni stavovi, nisu mogli biti pomireni sa novim konceptom jugoslavenskog unitarizma (u osnovi srpskog hegemonizma). Mada je 1923. g. imenovan kanonikom Vrhbosanskog kaptola, 1924. g. je penzionisan.

»Če si umetnik, imaš oči,
da vidiš senco in luč!«

(Bela krizantema)

Dakako, bratska ljubav je snaga koja može poravnati mnoge neravnine i pomiriti oprečnosti. O nijansama tog odnosa, moguće je više saznati iz objavljene korespondencije velikog pisca i njegovog brata, katoličkog premeta u Sarajevu.

U povijesti južnoslavenske kulture i politike, Ivan je zaslueno zauzeo nesrazmjerno važnije i značajnije mjesto. Oko njegove uloge i značaja postoji plebiscitaran stav. Naime, Kraljevina Jugoslavija ga je slavila kao borca za zajedničku državu, socijalistička Jugoslavija kao velikog pisca i socijalnog borca, a Slovenci gotovo bez izuzetka ne samo kao jednog između svojih najznačajnijih pisaca, nego i kao osvjedochenog slovenačkog patriotu. Ime i ugled ima i u slovenskoj dijaspori.

U prilog tome valja pomenuti brojne institucije, ulice i trgove nazvane po njemu, te spomenike njemu u čast. Posebno su zanimljivi spomenici.

Vrhniki u avgustu 1930. g. Autor brončanog monumenta u Cankarovom rodnom mjestu bio je

vajar Ivan Jurkovič. Vijenac kralja Aleksandra, položio je kraljev izaslanik, general Trifunović.

No, posmrtni ostaci velikog pisca, leže sa ostacima drugih velikana, Dragotina Kettea, Josipa Murna Aleksandrova i Otona Župančiča (koji im se pridružio 1949. g.). To mjesto, na ljubljanskom groblju Žale, obilježava spomenik slovenačkoj moderni, otkriven 1925. g. koji je djelo arhitekta, također Slovenca Sarajlije, Dušana Grabrijana. Cankar je prvo bio sahranjen u porodičnu grobnicu njegove ljubavi Milene Rohrmannove, koja je bila učiteljica u Ljubljani i Trstu i koju je Cankar upoznao 1908. godine. Milena Rohrmann je o svom trošku podigla spomenik velikanima slovenačke moderne. Rješenje je odabrano na internom konkursu između radova Plečnikovih studenata. Plečnik je najboljim ocijenio rad tada još studenta Dušana Grabrijana. Najplodnije svoje godine Grabrijan će provesti u Sarajevu u tijesnoj saradnji sa drugim značajnim

arhitektom Le Corbusierovim učenikom, Jurajem Najdhartom.

Jedan spomenik u slavu Cankara, djelo vajara Petra Lobode, postavljen je 1938. g. u parku u Clevelandu trudom tamošnje slovenačke zajednice.

Možda najpoznatiji spomenik velikom Slovencu, djelo vajara Slavka Tihca, otkriven je u središtu Ljubljane ispred Cankarjeva doma 10. maja 1982. g.

Uspomenu na Ivana Cankara u Sarajevu čuvaju članovi kulturnog društva Slovenaca, koje nosi njegovo ime. Društvo izdaje zapažen almanah pod nazivom: *Zora Cankarjeva*. Onaj ko u Sarajevu krene od Ulice Sarača Ismaila prema platou Mejtaš u središtu grada, preći će tih nekoliko stotina metara Ulicom Ivana Cankara.

Na Sajmu knjiga u Sarajevu

Vrt lijepih riječi

Predstavili smo dio svoje kulturne misije i izdavačke djelatnosti, afirmišući još jednom svoj moto: V objemu dveh domovin – U zagrljaju dviju domovina!

Trideseti, jubilarni, **Međunarodni sajam knjiga u Sarajevu**, održan od 18. do 23. aprila u prostorima Skenderije, bio je prava prilika da predstavimo i naš **Bošnjački kulturni savez Slovenije** i njegovu izdavačku djelatnost. Naziv monografije Društva bosanskohercegovačkog i slovenskog prijateljstva »Ljiljan« izrazio je našu misiju u Sloveniji i ujedno širok okvir našeg predstavljanja među brojnim izdavačima: »**V objemu dveh domovin – U zagrljaju dviju domovina**«. S tim u vezi naglasili smo riječi predsjednika Bošnjaške zveze kulture Slovenije – Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije Kerima Dizdara, da »nikad ne smijemo zaboraviti zemlju iz koje dolazimo«, i da je ljubav prema svojoj domovini, iz koje smo morali otići bilo kao prognanici, bilo zbog posla, i mjera ljubavi prema domovini koja nas je prigrllila. *Zato, kad kažemo Bosna i Hercegovina, kažemo s istim žarom i Slovenija!*

Naš »Vrt ljubavi«

Na centralnoj pozornici Sajma knjiga prvo smo govorili o našem listu »*Bošnjak*«, predstavljajući njegove nove brojeve. Na naslovnoj stranici najnovijeg izdanja plijeni fotografija pjesnika, esejiste i prevodioca *Josipa Ostija*, koji je ogroman dio svoga stvaralaštva i svoje energije posvetio književnoj saradnji između BiH i Slovenije.

Kad je u Bosni buktao rat, Slovenija, i Ljubljana, uz svesrdnu angažovanost *Josipa Ostija*, te *Društva slovenskih pisateljev* i *Slovenskog PEN-a* i njegovog *Mirovnog komiteta*, postala je živo mjesto preplitanja literarnih riječi i poruka, te pomoći bosanskohercegovačkim piscima i svim stanovnicima čije su patnje i stradanja bile rane svijeta, kao u pjesmi *Borisa A. Novaka*, »*Bolno nijem, bježim ja pred ranom, gdje drhti svijet i cijepa staze*«.

I mi želimo ovdje podizati »vrtove ljubavi«, kao što i *Josip Osti* naglašava u zbirci »*Veronikin rubac*«: »*Naš vrt ljubavi, ljubavi, rječnik je i gramatika mog pjesničkog jezika*«. A mi možemo dodati: I našeg svakodnevnog jezika!

Naše zajedničke kulturne, ljudske poruke na Sajmu knjiga prenio je i naš saradnik, pjesnik, prozaist i prevodilac *Ismet Bekrić*, koji je u našim izdanjima, prije svega u ediciji »*Lilium*«, tražio onu čudesnu pjesničku nit među jezicima i preplitanjima. Zato je, osim svojih stihova, u bosanščini i slovenščini, govorio i stihove *Daneta Zajca*, *Borisa A. Novaka*, *Nike Grafenaura*, *Milana Dekleve*, *Maje Vidmar*, *Aleša Debeljaka*, *Enesa Kiševića*, *Josipa Ostija* idr.

Svoje dostojanstveno mjesto našla je i poezija bosanskohercegovačkog pjesnika *Maka Dizdara*, koju smo čitali sa stranica nedavno objavljene publikacije »*Kameni spavač*«, u kojoj su, uz *Ostijev* esej o stečku naše poetike, objavljene i pjesme s prevodima na slovenački jezik. Tako smo, slaveći *Makovu Riječ*, duboko ukorijenjenu i u »um zemlje«, slavili i snagu svake *Riječi* koja je stvorena u dobroti i za dobrotu.

Nova knjiga Valerije Skrinjar Tvrz

Naša izdanja na sajamskim stolovima

Sa promocije knjiga Ismeta Bekrića: izdavači - Bosanska riječ i Šimo Ešić, Planjax i dr. Bajruzin Hajro Planjac

Naši autori u »Bosanskoj riječi«

Na Sajmu knjiga svoje nove naslove predstavili su i naši autori koji žive u Sloveniji i koji na najljepši način doprinose širenju mostova prijateljstva i ljepote. Izdavačka kuća »Bosanska riječ« iz Tuzle, koja slavi 25-godišnjicu svoga vidnog prisustva u kulturi ne samo BiH, nego i Evrope, i koja je objavila i više prevoda iz slovenačke književnosti, poklonila je čitaocima još jednu nadahnutu knjigu slovenačko-bosanskohercegovačke književnice *Valerije Skrinjar Tvrz* – roman »*Rolanov krug*«, posvećen svoj izgubljenoj, odbačenoj, nesretnoj djeci.

»Svu nesretnu djecu ne mogu dovesti kući, ali mogu napisati knjigu«, piše u uvodu *Valerija Skrinjar Tvrz*. »Možda će nekoj majci, nekom ocu pomoći da bolje razumiju svoju djecu. Budu li razmišljali o tome da su djeca, bez obzira na godine, ličnosti i da im je isto kao i njima samima najviše potrebna ljubav, znaću da nisam pisala uzalud.«

»Bosanska riječ« je predstavila i novu knjigu pjesama *Ismeta Bekrića*. Riječ je o stihovima o školi, o tom »*Čarobnom zrnu*«, iz kojeg »izraste drvo, što uvijek izlista prvo«.

Govoreći o Bekrićevoj knjizi, urednik i pjesnik *Šimo Ešić* je naglasio da je ovo »pjesnička bajka o školi, o đlačkom dobu, o jednoj čudesnoj godini, đlačkoj, koja se prelijeva, prepliče, ponavlja, kao što se ponavljaju i godišnja doba, i djetinjstva u kojima odrastamo, postajemo zreliji i stariji, ali ne damo da nam pobjegne ono najljepše, naše djetinjstvo i u školskim klupama...«.

Dr. Bajruzin Hajro Planjac, direktor izdavačke kuće »Planjax« (Tešanj) predstavio je zanimljivo izdanje kojem je bio i urednik: to je zbirka pjesama *Ismeta Bekrića* »*Jutro tate Mrguda*«, koja je objavljena prije punih pedeset godina, a koja sada, u novom ruhu, sa ilustracijama slikara *Omera Berbera*, oživljava vrijeme kada je bh. literatura za djecu, prije svega poezija, tražila prodor u savremenije izražaje, i kada je baš ova knjiga otvarala nove prostore i teme.

Sevdalinka u srcu

Među našim izloženim knjigama, još je jedna svojim naslovom i svojim stihovima i notama nekim posjetiocima, vjerujemo, otvorila srca; to je publikacija *Zilhada Džananovića* »*Sevdalinka u srcu*«.

»Pored toga što je nastala ideja

da se sevdalinke sačuvaju od zaborava, autor je htio da što više olakša i sviranje tih kompozicija u notnom zapisu, pa čak i za one koji su na samom početku«, napisao je u predgovoru ovog izdanja *Josip Matić*, ističući da je ovaj zaljubljenik u harmoniku i pjesmu knjigu gradio i na svome dugogodišnjem iskustvu i radu sa učenicima. Džananović je, inače, rođen u Jesenicama, a sad živi u Kranju i u školi prenosi umijeća iz sviranja harmonike.

Već sami naslovi sevdalinki svjedoče da se autor opredijelio najviše za one znane, nudeći njihove riječi i notne zapise ljubavi i interpretaciji: Ah, moj Aljo, Banjaluko, vatrom izgorjela, Bere cura plav jorgovan, Bosa Mara Bosnu pregazila, Čudila se, aman ja, Čudna jada od Mostara grada, Emina, Evo ovu rumen ružu, Grana od bora, Haj, ja zagrizoh šareniku jabuku, Hajde dušo da ašikujemo, Halima, Kaharli sam večerala nisam, Moj dilbere, Ne klepeći nanulama, Prođoh Bosnom kroz gradove, Sarajevo behara ti tvoga, Snijeg pade na behar na voće, i dr.

Drago nam je da smo, po prvi put, na Sajmu knjiga u Sarajevu predstavili bar manji dio našeg kulturnog i izdavačkog djelovanja, i da smo svoj »*Vrt ljubavi*«, kako napisao *Josip Osti*, upleli u zajednički »*Vrt lijepih riječi*«.

Poetski mostovi Zakaj tonejo Benetke

Ob izidu knjige poezije Abdulaha Sidrana

Knjigo je izdala Mladinska knjiga, prevedel Uroš Zupan, zbirka Nova lirika, urednik Andrej Ilc, 96 strani, cena: 24,94 EUR

Abdulah Sidran (1944) je slovenski publiki še vedno poznan predvsem kot imeniten filmski scenarist (*Se spominjaš Dolly Bell?* in *Oče na službenem potovanju*), čeprav tako v svoji domovini kot drugje velja za velikega pesnika. Njegova poezija je počasna, pregledna, melanholična in občasno temna. A hkrati tudi mehka in nežna, polna tople človečnosti in modrosti. Njena tla so v miljeju, iz katerega Sidran izhaja – Bosna in Hercegovina, a njene teme so popolnoma univerzalne.

Mladinska knjiga je pred meseci izdala prvi izbor njegovih pesmi, ki jih je v slovenščino prevedel pesnik Uroš Zupan. Sidran, ki je pod svojim imenom aktiven na Facebooku, je ob prejemu avtorskega izvoda decembra 2017 o knjigi zapisal:

"ZAŠTO TONE VENECIJA" - NA SLOVENAČKOM !

Objavljeno je 10-15 mojih pjesničkih knjiga na stranim jezicima, ali mi je ova, na divnom slovenačkom jeziku, donijela najviše iznenađenja i radosti. Jutros poštar donese! Znam da sam se radovao i knjigama na italijanskom, francuskom, njemačkom, engleskom, švedskom, albanskom, poljskom, makedonskom...ali ozbiljnost s kojom je ovu knjigu uredio i pjesme odabrao i preveo, pogovor i moj životopis napisao Uroš Zupan mene doslovno posramljuje. Jesam li ja to zaslužio? Kad je jedan italijanski izdavač jednu moju knjigu pjesama opremio prekrasnim likovnim prilozima mislio sam - ne može bolje ! A, evo, pokaza se da može. Javno se zahvaljujem 'Mladinskoj knjizi', uredniku g.

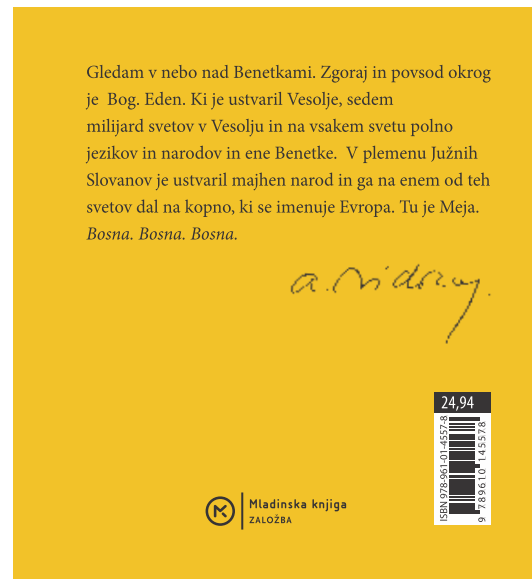
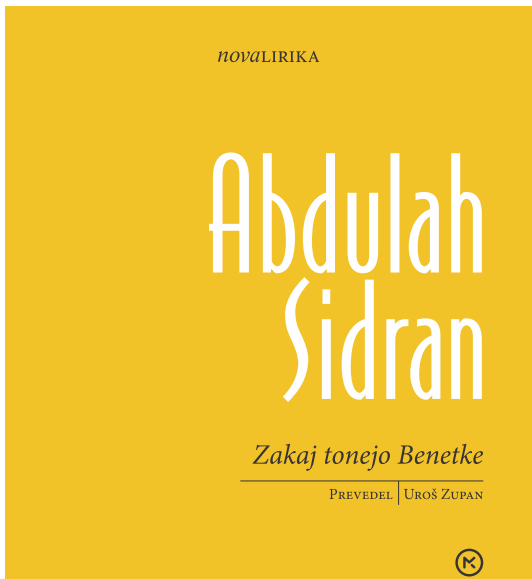

Andreju Ilcu, autoricu likovne opreme Mirjam Pezdirc i, nadalje, prevodiocu i priređivaču - Urošu Zupanu

Odraščali smo z Abdulahom Sidranom. A ga nismo poznali ne kot pesnika ne kot prozaista, ampak kot scenarista, ki je zakrivil scenarija za dva temeljna filma bivše države in naše mladosti, ki se je hočeš nočeš zgodila v tej isti državi. Filma imata naslova Se spominjaš Dolly Bell in Oče na službenem potovanju in še danes kdo od nas izreče kakšen antologijski stavek iz teh filmov, kot je recimo tisti, ki ga je izrekel Slavko Štimac: »Svakoga dana u svakom pogledu sve više napredujem.« Šele od tu se je nekako izluščila tista prava Sidranova podoba, tako rekoč njegovo osnovno poslanstvo: Abdulah Sidran je predvsem pesnik. Najprej pesnik. Pesnik Sarajeva. Pravzaprav je zadeva takšna: Sarajevo je samo center, čisto središče, milje pa je širši in se imenuje Bosna in Hercegovina. Sidran je pesnik tega miljeja, pesnik prostora, kjer se dotikata in tolčeta Vzhodni in Zahodni križ, nastala iz enega Križa, vendar pa njegove pesmi lovijo tudi tisto fino ravnotežje, skoraj alkimistično razmerje med lokalnim in univerzalnim. Rezultat tega je, da iz verzov zasije nekaj, kar se imenuje univerzalnost lokalnega in kar v končni posledici, kot pri vsaki poeziji, ki naj bi po izpiranju časa ostala na situ v obliki nekakšnih zlatih zrn, velja za različne prostore

in za različne dobe. Če skušamo Abdulaha Sidrana umestiti v kontekst, v sosledje, potem je treba povedati, da spada v t. i. »generacijo osemindeset«. In če skušamo znotraj tega še bolj osvetliti kakšno značilnost njegove poezije, je treba zagotovo izpostaviti prenos. In sicer prenos težišča z estetske komponente na etično komponento. Zaradi tega prenosa oz. poetološkega procesa v njegovi poeziji zaman iščemo »jezikovne akrobacije«, ognjemete metafor, ki sta nekakšna prepoznavna znaka hermetizma. Sidranova poezija je čisto drugačna. Če dobro pomislim, nekako od daleč resnično spominja na poezijo Konstantina Kavafisa. Spominja na njeno jasnost. Čeprav ima v opusu nekaj pesmi, za katere sam pravi, da so napisane po nareku tistega odzgoraj, in tudi nekaj pesmi, ki so se mu zgodile, kot bi bile iztrgane iz sanj, je njegova poezija vedno umirjena, vedno v nekem ravnotežju, hkrati pa je tudi navidezno preprosta (takšno poezijo je najtežje pisati, saj morajo biti čisto vse besede v njej skrbno izbrane, pretehtane in ne nazadnje neizogibno potrebne). Tematsko se Sidranova poezija ukvarja z osnovnimi eksistencialnimi vprašanji, s tem, kdo smo, od kod prihajamo, kaj delamo tukaj in kam gremo. Kar pa jo še posebej odlikuje oz. kar ji daje tisto presežno dimenzijo, pa je neka plast, ki bi se lahko imenovala – modrost. Nežna in čisto nevsiljiva modrost.

Uroš Zupan

NITI SLEDI ZA SABO

Nobene sledi ne boš pustil za sabo.

Tvoje, k nebu stegujoče se roke se rušijo,
prsti, ki jih je oplazil grom, gorijo in trohnijo.

Ničesar več ne veš o sebi.

Spreminjaš se v prazen pogled, v čisti nič,
in takšen ne pripadaš ničemur in se od ničesar ne razlikuješ.

In ko tako zvit sam vase ležiš pod borom,
te od mrtve zveri ločujejo
samo vlažne dlani tvoje matere.

Niti sledi ne boš pustil za sabo.

ZAPIS O DOMU

V našem domu se
o očetu nikoli ne govori.

Vendar je v vsakem gibu roke
kogarkoli od nas tudi del njegovega giba,

znamenje ali pa lastnost. In vsi to vemo,
medtem ko skrivamo strah in o očetu ne govorimo.

In dobro je, da je tako. Če bi bilo
le za spoznanje drugače – bi bilo podobno grozi.

Kajti okrog naših, zdaj že utrujenih nog
se plazijo potomci in sobe so prepolne

otroškega čebljanja. Smeje mečemo njihova
telesca v zrak. Smejimo se, ko jih

srečne prestrezamo z nežnimi rokami.
Z rokami, nežnimi in grobimi, ki so že okušale

smrt, že okušale, že okušale ...

VZELA BO KOST IN MESO

Meni se ne more zgoditi
nič več dobrega, ne slabega.
Preostalo mi je samo, da kot navaden
vojak štejem dneve, z majhno razliko v pomenu
in moči. To je treba razumeti
in končno mirno izgovoriti: prišla bo
in s tem, ko bo vzela kost in meso, bo vzela vse.
A junij je eden od mesecev in murva cveti,
dež pade in takoj preneha, naenkrat mine trenutek,
od povsod se v višine dviguje ljubezen in zrak je
prepoln peloda, v njem pa vre trpljenje samcev
in nebo žari z ljubeznijo, kajti junij
je eden od mesecev in murva zori.

Prišla bo. Ko bo vzela kost in meso, bo vzela vse:
svinčnik z grafitnim srcem, ki leži na mizi, pamet in
dušo, sliko na steni – glasbo, ki razžarja sobo,
solzo in strah in zrak, prepoln peloda. In potem:
mrak, mrak, mrak, mrak, mrak, mrak.

A junij je eden od mesecev. Dežuje
in preneha deževati. Z ljubeznijo gori nebo in pisatelji si
mažejo roke z indigom kot otroci z murvami. Zrak je prepoln
peloda. V njem pa vre trpljenje samcev.
Junij je eden od mesecev in murva zori.

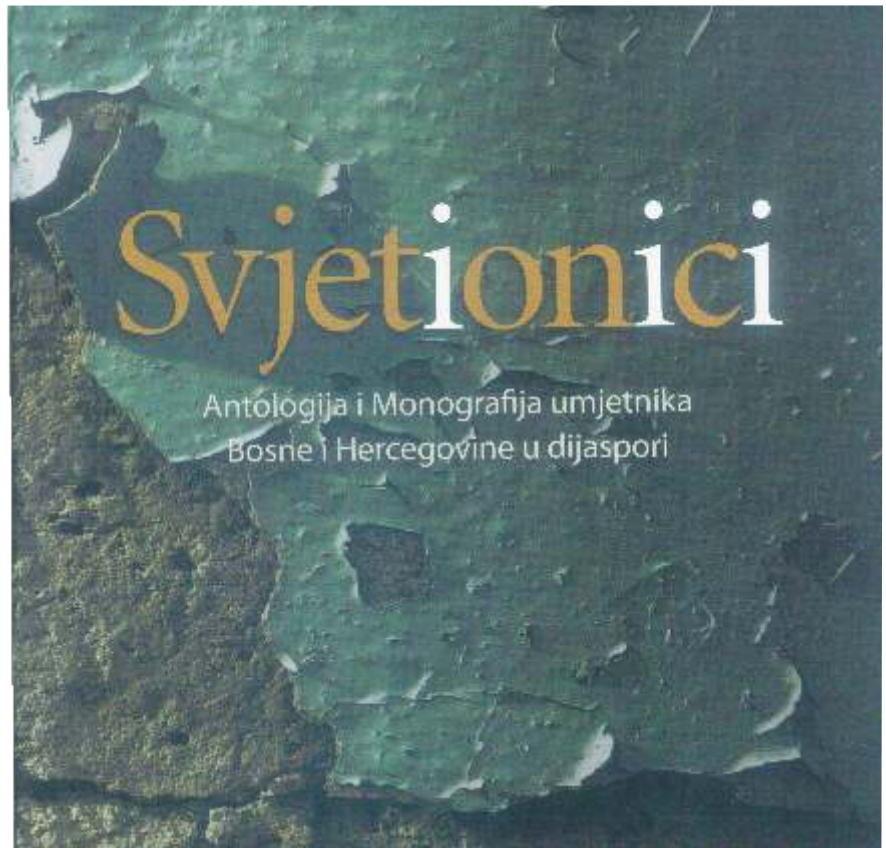
Zrnevlje dobra i časti

Uz Antologiju i Monografiju umjetnika Bosne i Hercegovine u dijaspori

Napisao: **Ismet Bekrić**

Riječi među koricama knjiga i boje na slikarskim platnima u svim vremenima, posebno onim koja prizivaju tamu, postaju svjetionici koji nam pomažu da pronađemo pravi put do sebe i između nas, da pomognemo dobroti u opiranju zlu. »Svjetionici« je i naslov jedne Antologije i Monografije umjetnika Bosne i Hercegovine u dijaspori, rasutih svijetom ali sjedinjenih u želji da se pobijede podjele i daljine. Knjigu koja je grafički na svjetskom nivou objavila je izdavačka kuća *Art Rabic, Sarajevo* (2016.) uz programsko i materijalno angažovanje Svjetskog saveza dijaspore, sa sjedištem u Londonu, i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Vijeća ministara BiH. Priređivač ovog vrijednog izdanja je *Milenko Mišo Marić* koji je, kako u predgovoru ističe novinar Dževad Tašić, »pjesnički i ljudski istrajavao na okupljanju ljudi..., na ideji ljubavi, na ideji bratstva i suživota«, tragajući za bosanskim vrijednostima koje u umjetnosti, književnosti, nauci, pa i u svim drugim sferama, nastaju i ostaju, a u tome »zapravo traga za Bosnom i Hercegovinom u nama«.

A ti dragi krajolici, odsjaji, treptaji u nama - za nama i pred nama, doživljeni, otrgnuti, nedosanjani, rasuti, zgusnuti... postaju, na stranicama ove knjige, duboko lični i istovremeno prepleteni zajednički svijet u jednom ne/vremenu što traži iskrenu, ljudsku umjetničku riječ i boju. Riječi, uzete iz bogatih opusa, poklanjaju nam: Ajanović Midhat Ajan, Arnautović Mustafa Cico, Bačevac Dedić Vasvija, Bahtijaragić Rifet, Baraković Meho, Bekrić Ismet, Delalić Munib, Hemon

Aleksandar, Finci Predrag, Kišević Enes, Kovač Mirko, Marić Milenko Mišo, Matvejević Predrag, Mujezinović Ismar, Obhodaš Safeta, Osti Josip, Rorić Ivica Vanja, Saltagić Idriz, Serjanović Bekim, Simić Goran, Šamić Jasna, Tontić Stevan, Trifunović Duško, Zubac Pero i Žalica Antonije Nino, dok su autori likovnih radova: Berber Mersad, Dimitrijević Braco, Dragulj Emir, Huseinbegović Numan, Jovandić-Đapić Radmila, Mundžić Enes, Nevjestić Virgilije Virgil, Pravica Danilo, Radan Sonja, Stajčić Tihomir Cuco i Tikveša Halil. A zemlje u kojima sad žive i stvaraju, ili su stvarali, ovi umjetnici – Švedska, Danska, Kanada, Slovenija, Hrvatska, Francuska, Srbija, SAD, Velika Britanija, Njemačka, Australija, Italija, Holandija. Impozantan broj imena i ostvarenja, kojih je, sigurno, po dometima bosanskohercegovačkih pisaca i slikara u svijetu, moglo biti još više, pokazuje da je ovaj izdavački projekt dobar podsticaj i za nova izdanja i vrednovanja. I sam priređivač u jednom pismu ističe da je želio »pod jedan krov okupiti sve

sapatnike i sapatnike«, ali da, nažalost, nije u cjelovitosti uspio. Ali poklonio nam je najljepšu Bosnu i Hercegovinu, svoju i našu, jedinstvenu, nepodijeljenu, jer kako podijeliti riječ i boju, kako izmrviti osjećaje, kako usitniti odraze brda u vodi, žubore rijeka, rađanje sunca, sjaj u očima, pjesmu na usnama...

S u š t i n u o v e antologije/monografije najbolje oslikavaju sami odabrani stihovi, kao i ovi u pjesmi Pere Zupca, iz poeme »Povratak u Mostar«, 1. 8. 2002.: »Ono što od nas osta, / zrnevlje dobra i časti, / u senci svetog mosta / možda će sve nas spasti...« Ili u pjesmi Enesa Kiševića »Mržnj«: »Oni su toliko množili mržnju, / da se ne okuži, bježaše zrak. / Sjedeći u društvu / suglasnih suglasnika MRŽNJ, / prvi put oćutjeh kako je / u tom neartikuliranom skupu / teško, ali viteško biti / nezavisni samoglasnik A...« Pa, nisu li umjetnici, zbrani i u ovoj knjizi, zapravo to »zrnevlje dobra i časti«! I nisu li ovi »Svjetionici«, odista, jedno veliko, ohrabrujuće, nezavisno, ljudsko, čudesno A!

Josip Osti

Najin vrt ljubezni, ljubezen, je slovar in slovnica mojega pesniškega jezika

Najin vrt ljubezni, ljubezen, je slovar in slovnica mojega pesniškega jezika. ... Vrt, v katerega prihajaš k meni neslišno kot jutranja svetloba, je moj slovar barv in vonjav. Ko greš skozenj bosonoga, pažljivo, da ne bi ranila travnih bilk, ki se sklanjajo pod težu kapelj rose, cvetovi vseh rož k tebi obračajo raznobarvne glave in te pozdravljajo z različnimi vonjavami. Ko se mi približaš, v tvojih očeh vidim odsev ognjiča. ... Tvoje oči niso, kot bi dejali mnogi pesniki, modre kot jasno nebo ali kot perunike, temveč so zame perunike in jasno nebo modri kot tvoje oči. Tako kot meni tvoje golo telo ne diši po rožah, temveč mi rože dišijo po tvojem golem telesu. ... Najin vrt ljubezni, ljubezen, je slovar in slovnica mojega pesniškega jezika. ... Samostalniki drevesa, grmovje in rože, ki sva jih skupaj posadila. Pridevniki njihove oblike in barve. Zaimki njihov drugi, skriti obraz. Glagoli oblaki, ki se sprehajajo po nebu, muce, ki tekajo skoz vrt, in netopirji, ki proti večeru letajo okrog najinih glav. Števniki pa nepreštete zvezde, mravlje... Vejica tvoja trepalnica. Vprašaj kača, ki se sonči. Klicaj cipresa na pokopališču. Tropičje tri lastovke na žici. Dvopičje zenici tvojih oči. Pika smrt, ki nam gre nasproti. ... Najin vrt ljubezni, ljubezen, je slovar in slovnica mojega pesniškega jezika, ki ima ritem utripa najinih src, najinega pospešenega dihanja in vse hitrejših gibov najinih potnih teles, ki se objemata in poljubljata.

(Prevedel: Avtor)

Ilustracija Omera Berbera

Naš vrt ljubavi, ljubavi, rječnik je i gramatika mog pjesničkog jezika

Naš vrt ljubavi, ljubavi, rječnik je i gramatika mog pjesničkog jezika. ... Vrt, u kojem k meni dolaziš nečujno kao jutarnja svjetlost, moj je rječnik boja i mirisa. Kada šetaš po njemu bosonoga, pažljivo, da ne raniš vlati trave koje se pogibaju pod teretom kapi rose, cvjetovi sveg cvijeća k tebi okreću raznobojne glave i pozdravljaju te različitim mirisima. Kada mi se približiš, u tvojim očima vidim odsjev nevena. ... Tvoje oči nisu, kao što bi rekli mnogi pjesnici, plave poput vedrog neba ili perunika, nego su, za mene, perunike i vedro nebo poput tvojih očiju. Kao što meni tvoje golo tijelo ne miriše na cvijeće, nego mi cvijeće miriše na tvoje golo tijelo. ... Naš vrt ljubavi, ljubavi, rječnik je i gramatika mog pjesničkog jezika. ... Imenice drveće, grmlje i cvijeće koje smo zajedno posadili. Pridjevi njihovi oblici i boje. Zamjenice njihovo drugo, skriveno lice. Glagoli oblaci koji šetkaju nebom, mace koje trče kroz vrt i šišmiši koji predvečer lete oko naših glava. A brojevi neprebrojane zvijezde, mravi. ... Zarez tvoja trepavica. Upitnik zmija koja se sunča. Uzvičnik čempres na groblju. Tri točke tri lastavice na žici. Dvotočka zjenice tvojih očiju. Točka smrt, koja nam ide u susret. ... Naš vrt ljubavi, ljubavi, rječnik je i gramatika mog pjesničkog jezika, koji ima ritam pulsiranja naših srca, našeg ubrzanog disanja i sve brzih kretnji naših oznojenih tijela, koja se grle i ljube.

Iz jezika v jezik / S jezika na jezik

Knjiga
kao dom

Ismet Bekrić

Jezik je bogatstvo / jezici su najljepši mostovi koji povezuju ljude, narode, zemlje, kulture... Književne riječi su sretne kad mogu prelaziti s jezika na jezik, kao leptiri sa cvijeta na cvijet, ili kao ptice s grane na granu.

A jedna knjiga, koja pokazuje svu ljepotu jezičkih izvornosti i širina, već pune dvije godine živi, »izžareva«, sjaji, u Sloveniji kao »dom u kojem mogu živjeti svi jezici, drugačiji, ali ravnopravni«. Riječ je o Antologiji savremene manjinske i priseljeničke književnosti u Sloveniji, koju je objavilo Društvo slovenskih pisateljev / Društvo slovenskih pisaca u okviru Evropskog društvenog fonda. Među 34 zastupljena autora značajno mjesto pripada i literarnim stvaraočima iz Bosne i Hercegovine, koji pišu bosanskim/srpskim/hrvatskim jezikom, ali se okušavaju stvarati i u slovensčini.

»Antologija savremene manjinske i priseljeničke književnosti u Sloveniji IZ JEZIKA V JEZIK je prva takva antologija, koja čitaocima nudi najbolje literarne tekstove autora/autorica, koji žive u Sloveniji i stvaraju na svojim maternjim jezicima«, piše između ostalog u predgovoru Lidija Dimkowska, glavna i odgovorna urednica ovog značajnog izdanja. »Naslov antologije Iz jezika u jezik naglašava značaj prelaska/prevođenja literarnih tekstova iz jednog u drugi jezik. Devet 'materinščin' prelazi u slovenski jezik, i istovremeno ostaju kao kuća bića svakog pojedinačnog autora. Prisutnost izvornika i prevoda u antologiji ima osim praktičnog također simbolično značenje: u istoj knjizi/domu slobodno žive svi ti jezici, drugačiji, ali ravnopravni...«

Naše glasilo će, uvođenjem rubrike koja slijedi i želje i poruke ove antologije, i značaj jezičkih/kulturnih prožimanja, nastojati da podstiče i približava prevođenje i preplitanje književnih riječi i njihovih misija.

Na stranicama ove opsežne i kritički pripremljene antologije zastupljeni su, iz BiH, Valerija Skrinjar Tvrz, Ismet Bekrić, Josip Osti, Senada Smajić, Željko Perović, Miomira Šegina, Dušan Šabić, Rade Vučkovic i Bekir Sejanović..

U ovom broju predstaviti ćemo jednu pjesnikinju koja je iz rodnog Viteza u Bosni i Hercegovini došla u Sloveniju 1986. godine i zaposlila u Gorenjskoj predionici u Škofjofj Loki. Uz predstavljanja u brojnim časopisima i listovima u Sloveniji, BiH, Srbiji i Hrvatskoj objavila je i svoje pjesničke zbirke: »Kroz život – Skozi življenje«, dvojezički, 2001., »Z njenih robov«, 2008., »Ditiramb«, 2011., »Kibela«, 2011. Piše i na slovenskom jeziku, a sve više se afirmiše i kao prevoditeljica. Dobitnica je nagrade »Novosarajevsko pero«, 2011., u kategoriji međunarodne kulturne saradnje.

»Antologija je zaklad različnih literarnih glasov, ki bi sicer ostal skrit in dostopen le redkim slovenskim bralcem, ne pa tudi nacionalni literaturi večkulturne Slovenije, ki bo, upajmo, zaradi te antologije bolj kozmopolitska in sodobna kot kdajkoli prej... Z antologijo se avtorjem in avtoricam, ki pišejo v drugih jezikih, daje prostor in čas na slovenski literarni sceni, ki se na ta način širi, sprošča svoje meje in postaja še bolj zanimiva in pestra...«

(Dr. Lidija Dimkowska, iz predgovora)

Senada Smajić

Negdje treba stati

*Negdje treba stati, udahnuti, predahnuti
izuti cipele,
štapićem za uši iz đona iščeprkati
kamenčiće, mrave, slomljene travke i blato s puta
iza čijeg ugla više
ne lije petrolejska lampa svjetlost crvenakasto žutu,
već mutnu, do besvijesti mutnu,
gustu i tešku poput cigle što traži glavu
za sopstvenu kuću.*

*Negdje treba stati, udahnuti, predahnuti
izvući ruku
iz džepa na dupetu potegnuti
maramicu od gaze davno strgane haljine
protresti je,
istresti prah zadnje suze da zaleprša
k'o vjetrom nošen behar oko lakta,
i prisluhnuti,
hoće li ga svojim laticama okrznuti,
hoće li iznutra išta škljocnuti, okrenuti se,
pokrenuti da sine i druga strana neba*

treba,

*negdje treba stati, udahnuti, predahnuti
utješiti Ahila u peti;
treba tabanom, a ne đonom
izljubiti kamenčiće, mrave, pomilkiti slomljene travke,
palcem, a ne klincem, promijeniti blatu lice;*

*treba do pupka rastegnuti dokoljenke
i okrećući se oko sebe proviriti kroz sve rupice,*

*iščupati poneku trepavicu
s nadom da će ostati na kažiprstu
koji ispunjava želju*

Nekje se je treba ustaviti

*Nekje se je treba ustaviti, vdihniti, se oddahnuti,
sezuti čevlje,
z vatasto palčko iz podplatom izbezati
kamenčke, mravlje, zmaličeno travo in blato s poti,
za katere vogalom
leščerba ne zлива već škrlatno rumene svetlobe,
temveć motno, do obisti motno,
zbito in težko kakor opeka, ki išče glavo
za lastno hišo.*

*Nekje se je treba ustaviti, vdihniti, si oddahnuti,
iztegniti roko ,
iz žepa na riti potegniti
robček gaze iz že zdavnaj razcapane obleke,
ga stresti,
iztresti prah zadnje solze,
da zaplapola okoli komolca
kakor v vetru docvetela jablana,
in prisluhnuti,
se ga bo, kot cvetni listič, dotaknil,
ga bo premaknil,
bo znotraj kaj zaškrtalo, ga obrnilo,
pognalo? da se ozori tudi druga stran neba*

je treba

*nekje se je treba ustaviti, vdihniti, si oddahnuti,
potolažiti Ahila v peti;
je treba z boso nogo, ne pa s podplatom, poljubljati
kamenčke, mravlje, pobožati zmaličeno travo;
salcem, ne pa s tičem,
je treba blatu spremeniti videz;*

*treba je do popka raztegniti nogavice
in vrteč se okoli sebe vreči pogled skozi vse luknjice,*

*izpuliti kakšno trepalnico,
z upanjem, da bo ostala na kazalcu,
ki izpolnjuje željo*

Prevela autorica

Izuzetna muzička ličnost –
Avdo Smailović

Moć muzike

Napisala: Dr. Špela Lah

Avdo Smailović je u istoriji Bosne in Hercegovine izuzetna muzička ličnost druge polovine 20. stoljeća: kompozitor, dirigent, pedagog i humanista, koji je sa velikim talentom i čeličnom voljom prešao put od siromašnog pastira do magistra muzike.

Ove godine se navršava 100 godine od rođenja Avde Smailovića, jednog od najupečatljivijih kompozitora Bosne in Hercegovine. Životni put, koji je prošao, jedinstven je u novijoj istoriji zapadnoevropske muzičke kulture. U život je ušao u teškim okolnostima, uputio se u svijet još kao dijete, za vrijeme drugog svjetskog rata bio je na strani narodnooslobodilačke borbe, da bi poslije ratnih oluja bio izuzetno aktivan u društvenim zbivanjima.. Neprestano ga je pratila neizmjerena ljubav prema muzici, kojoj je posvećivao svaki svoj slobodni trenutak. I, najzad, on joj se i potpuno predao.

Avdo Smailović se rodio 1917. godine u Visokom kod Sarajeva, u skromnoj, brojnoj radničkoj porodici. Njegovo djetinjstvo nije bilo bezbrižno, rada se je prihvatio već prije ulaska u školu. Pomagao je ocu u stolarskoj

radionici i bio pastir. Njegov muzički talenat bljesnuo je slučajno, kad ga je, dok je kao pastir svirao usnu harmoniku, čuo dirigent lokalnog duhačkog orkestra, odličan violinist Čeh Vaclav Rudolf. U devetogodišnjem dječaku je prepoznao izuzetan dar, uzeo ga pod svoje muzičko okrilje i postao njegov prvi mentor i veliki prijatelj. Uveo ga je u orkestarsku praksu i upoznao s muzičkom teorijom. Time je započelo prvo muzičko obrazovanje mladog Smailovića.

Sa samo sedamnaest godina postao je dirigent duhačkog orkestra u Zenici, za orkestar je počeo i komponovati. Postepeno je pridobio poštovanje i ugled, ne samo među članovima orkestra, nego i šireg kruga ljudi. Drugi svjetski rat ga je nemilosrdno povukao u svoj vrtlog i kasnije značajno uticao na njegov stvaralački put. Poslije rata, 1948. godine, napustio je Zenicu i otišao u Sarajevo, gdje mu se konačno pružila mogućnost za prvu pravu formalu muzičku naobrazbu: upisao se na srednju muzičku školu, a istovremeno učio osnove kompozicijske tehnike pod mentorstvom priznatog kompozitora Borisa Papandopula. Na upisu u srednju školu je – zanimljivo – umjesto svjedočanstava predložio svoju kompoziciju s kojom je oduševio i ubijedio komisiju. Školovanje je 1955. godine nastavio na, iste godine osnovanoj, Muzičkoj akademiji u Sarajevu i već prve godine dobio nagradu za najuspješnijeg studenta.

Kao već afirmiran kompozitor, dirigent i pedagog je, u zrelim godinama, upisao studij kompozicije na ljubljanskoj Akademiji za glasbo, pod mentorstvom Lucijana Marije Škerjanca. U Ljubljani se je kretao u krugu tada vodećih slovenskih stvaralaca, koji su uglednog kompozitora izuzetno poštovali. Smailović kasnije nikada nije zaboravio istaknuti neprocjenjive vrijednosti, koje je imao studij u Ljubljani za njegov dalji stručni i umjetnički rad. Već poslije dvije godine studija je 1968. diplomirao, a dvije godine kasnije i magistrirao.

Svoje znanje i iskustva Avdo Smailović je nesebično prenosio

na druge, vjerujući, da je učenje životni proces, a talenat velika odgovornost prema sebi i prema okolini. Vjerovao je, da je muzika namijenjena svakome, ne samo izabranim i talentovanim. Svoje ubjeđenje je širio sa porodičnim kamernim ansamblom, spontano formiranim 1966. godine. Članovi tog ansambla su bili kompozitorova djeca. Pobuda za skupno muziciranje je došla nenamjerno, od najstarije kćerke Meire.

Kamerno muziciranje porodice Smailović vremenom je postalo njihov pečat. Otac je preuzeo ulogu umjetničkog vođe, njegova pedagoška žilica, vjera u odgojnu ulogu muzike i briga za malog čovjeka bile su motiv porodičnog ansambla. Njihova gostovanja su postajala sve više priljubljena, gdje god su stigli, vladalo je izuzetno zanimanje za njih i slijedili su iskreni aplauzi i divljenje. Bogatim, brižno izabranim programom, odličnim izvođenjem i zanimljivim povezujućim tekstom, s kojim je sam Smailović nadahnuto približavao muziku posjetiocima, oni su popularizirali muzičku umjetnost među školskom djecom i omladinom.

Trnjem posuti životni put, Avdo Smailović ne bi mogao uspješno proći bez ustrajnosti, marljivosti, discipline, odgovornosti, hrabrosti i samopouzdanja. Za to, da je uspio dostići svoj cilj i život posvetiti muzici,

bili su ključni prije svega njegova unutrašnja snaga, volja, samokritičnost, intelekt i neizmjerana radoznalost. Knjiga je bila njegova stalna pratilja – s njom se je družio do kasno u noć, uz nju se budio. Bio je predan humanista, njegove vodilje su bile poštovanje i empatija prema čovjeku, boreći se uvijek protiv nepravde i zla.

Avdo Smailović je umro 1984. godine, star tek 67 godina. Baština, koju je ostavio, mnogo je više nego što je značajan kompozitorski opus: kreativni entuzijizam i ljubav prema umjetnosti prenio je na svoje petoro djece, koja očeve uzore goje i dalje, i prenose ih na nove generacije po svijetu. Život su posvetili muzici i danas su akademski muzičari. Tri kćerke, pijanistica Meira Smailović i violinistice Vildana Repše in Sidika Bravničar, preko ljubljanskog *Glasbenog ateljeja Tartini*, utkate su u slovenski muzički život; sin Vedran Smailović, violončelist, djeluje u Irskoj, najmlađa kći Violeta Smailović Huart piše zanimljivu životnu priču o uspjehu kao izuzetna koncertna violinistica i pedagoginja na čuvenom konzervatoriju Shola Cantorum u Parizu.

Avdo Smailović je u život gledao uvijek s optimizmom, tako u zadnjem stavku svog koncerta za klavir *Sacadas*, inspiriran grčkom legendom, poručuje, **da je muzika ona moć, koja bi mogla zaustaviti svo zlo na svijetu.**

Prevela Vildana Smailović Repše

Kamerno muziciranje porodice Smailović

Glazbeni atelje Tartini

Prva privatna
muzička škola u Sloveniji

Piše: **Vildana Smailović Repše**

Prvu privatnu muzičku školu, s koncesijom, ustanovili smo 1990. godine moj suprug Vlado Repše i ja, i dali joj ime po Giuseppeu Tartiniju, "maestru naroda", kako su po čitavoj Europi nazivali velikog kompozitora i violinskog virtuozu, rođenog u Piranu. Posebnu pažnju smo posvećivali nadarenoj djeci i omladini, nje govali kamerno i orkestarsko muziciranje, bogatili program predškolskog muzičkog odgoja i uveli rani početak instrumentalnog obrazovanja na nivou predškolskog obrazovanja.

Danas u školi djeluje sedamnaest odličnih stručnjaka. Programi, koje izvodimo za predškolski muzički odgoj i pripremni razred, gudače instrumente (violina, viola, violončelo, kontrabas) i klavir, javno su verifikovani, naša svjedočanstva imaju jednaku važnost kao u državnim školama. Osnovna orijentacija su propisani standardi znanja, koje dopunjujemo i s nadstandardnim sadržajima i manjim brojem učenika kod grupnih predmeta.

Kod nas stvaramo prijatnu radnu atmosferu, uvijek polazimo od djeteta, od njegovih sposobnosti i njegovih

razvojnih potencijala te od stvarnog predznanja. Svijet muzike, v kojem vlada kraljevstvo reda i skladnosti, otkrivamo izvornim, osobnim nadahnućem. Disciplina se prepliće s opuštenošću, u školi se osjeća ozračje radoznalosti i radosti uz muziku.

Naše poslanstvo nam ukazuje, da svakom djetetu pružimo toliko, koliko zahtijeva priroda njegovog talenta. Zato sadržaj i obim postojećih programa individualno prilagođavamo djetetu u skladu s njegovim interesom i sposobnostima. Usmjereni smo u razvoj muzičkog intelekta, muzičke senzibilnosti, individualne interpretacije i kreativnosti, te napredovanja u brzini učenja novog.

Program za predškolski odgoj i pripremni razred nudi zanimljive susrete s muzikom, otkriva svijet muzičkih instrumenata i nudi

dragocjena iskustva. Vodi k veselju do pjevanja i bogati poznavanje narodnih, dječijih i umjetničkih pjesama te omogućava spontano razumijevanje muzičkih pojmova. U malim grupama, koje imaju po osmero djece, nastavnik može lakše prepoznati sposobnosti i interese svakog djeteta te ih u dogovoru s roditeljima i usmjeravati.

Tečajevi za mlade muzičke talente i ljetna škola za učenike, koje organizujemo, povezuju djecu i omladinu iz više država. Takvi projekti zahtijevaju posebne radne uslove na visokom nivou a zaključni koncerti svaki put ponovo potvrđuju opravdanost izbranog programa.

Susreti na seminarima za učitelje i u Školi za učitelje violine, koje organizujemo i izvodimo na našoj školi, razvijaju pravo kolegijalno povjerenje i stručno sudjelovanje sa svim školama po Sloveniji. Sve više nastavnika se zanima za brižno izabrane teme, vrhunske predavatelje i odlične uslove za seminarski rad, pa nam se pridružuju u našoj zajedničkoj misiji.

Visoko prosječno znanje naših učenika i njihov stvarni muzički razvoj, uspjesi na takmičenjima, zanimanje roditelja za našu školu, i prije svega motiviranost naših učenika i njihova radost uz muzički razvoj, ostaju zauvijek naš najjači podstrek i naše osnovno mjerilo.

Televizijska oddaja v jezikih skupnosti Naglas o oddaji NaGlas!

Napisala: Saša Banjanac Lubej

Oddaja NaGlas! je prva in za zdaj edina televizijska oddaja namenjena pripadnikom narodov nekdanje Jugoslavije v Sloveniji. V dobrih treh letih obstoja je postala najbolj gledana oddaja v terminu predvajanja – vsako drugo soboto ob 12. 40 na prvem sporedu TV Slovenija.

Oddajo soustvarjajo kolegice iz vseh skupnosti, novinarke: Maida Džinić Poljak, Ivana Stipić Lah, Vesna Hrdlička Bergelj, Tjaša Stanić Gjorgijevska, Alma Bejtullahu, Sanja Prelević. Oddajo urejam in vodim Saša Banjanac Lubej, kot redaktorica in novinarka pri oddaji pomaga Nataša Žunić.

Prizadevamo si, da v prispevkih portretiramo tiste pripadnike skupnosti, ki izstopajo v svojem okolju in so zgled bodisi pri opravljanju svojega poklica bodisi pri udejstvovanju v dejavnostih skupnosti. Prav tako poskušamo slediti prireditvam oziroma dogodkom, ki jih skupnosti organizirajo in ki povezujejo ljudi na kakovostni ravni. Še posebej radi izpostavljamo prireditve, ki so zgled strpnosti. V studiu besedo damo različnim, a vedno uspešnim in artikuliranim posameznikom. Vse vsebine pripravljamo tudi na spletni strani javne radiotelevizije na www.rtv slo.si V 4D arhivu so vse oddaje na vpogled; vsebine uspešno komuniciramo tudi prek vseh družbenih omrežij – Facebooku, Twitterju, Instagramu.

Sproti spremljamo aktualne zadeve. Tako smo predstavljali tudi različne pobude in prizadevanja za priznanje posameznih skupnosti kot manjšin, ki so se intenzivirala v zadnjih letih. Prav neurejen status skupnosti se reflektira tudi na položaj oddaje NaGlas! – slednjo financira izključno javni zavod RTV Slovenija. Država ne sofinancira oddaje na način kot to počne s programskimi vsebinami ustavno priznanih manjšin.

Priznanim manjšinam 20 milijonov

Že bežen pogled na javno dostopne podatke na aplikaciji erar.si namreč pokaže, da je Urad za narodnosti RS **od leta 2003 do danes** RTV Slovenija za (televizijske in radijske programe) v italijanskem, madžarskem in romskem jeziku nakazal skupaj **20 milijonov evrov**. S tem podatkom nikakor ne želim reči, da je kar koli spornega v financiranju medijskih vsebin priznanih manjšin. Želi le plastično ponazoriti, kaj torej samo na področju informiranja pomeni razlika med priznanimi manjšinami in nepriznanimi skupnostmi.

V letu 2019 isti format

Smotrno bi bilo torej, da se uredi sistemsko financiranje programskih vsebin bošnjaške, albanske, srbske, hrvaške, makedonske in črnogorske skupnosti. Na ta način bi s profesionalizacijo zagotovili trajno in kakovostno oddajo, ki bi se lahko tudi podaljšala, ekipirala (vse novinarke so honorarne sodelavke); ali pa bi bi gledalci lahko spremljali tedensko in ne le 15 minut vsake 14 dni.

Predlog programskega načrta TVS za leto 2019 žal predvideva obstoječi format, ki pa je nekoliko »tesen«. Skupnosti imajo veliko tega za pokazati, a žal programskega prostora, da bi jim to tudi omogočili - ni.

»S pesmijo in plesom skozi BiH« -
»Igram i pjesmom kroz BiH«

Spletu se ruke i krene kolo...

Piše: Zora Perenda

Deseti tradicionalni susret kulturnih društava naroda BiH, u okviru tjedna ljubiteljske kulture, održan je 19. maja 2018. u Kulturnom domu Centar Zalog. Bogatom kulturnom programu u prepunoj dvorani gostiju i ljubitelja kulturnog stvaralaštva prisustvovali su i brojni poslanici Državnog zbora na čelu s predsjednikom dr. Milanom Brglezom, te ostali mnogobrojni gosti i predsjednici i predstavnici kulturnih društava i sugrađani.

U samom kulturnom programu učestvovali su:

- KUD „Sevdah“ Ljubljana, pjesmama sevdalinkama u izvođenju dječije pjevačke grupe i vokalne solistice Sandre Ponjević, uz pratnju na harmonici prof. Zilhada Džananovića.
- Društvo bosanskog-hercegovskog i slovenskog prijateljstva „Ljiljan“, Ljubljana, najmlađom dječjom grupom, u izvođenju muslimanskih igara iz srednje Bosne.
- Hrvatsko kulturno društvo „Bosanska posavina“ iz Zagreba se predstavilo koreografijom Bosna i Tinja, kolima, valcerom, četvorcem i doskočicama iz Bosanske Posavine.
- Srpsko kulturno prosvetno društvo „Sveti Sava“ Kranj, sa muškom vokalnom grupom, predstavilo je krajiški bećarac i pjesme Krajine i Like.
- Srpsko prosvetno društvo „Nikola Tesla“ iz Postojne predstavilo je originalne nošnje i

igre i pjesme uz šargiju i violinu sa područja Ozrena i Trebave.

- Kulturno - športno društvo Bošnjakov „Biser“ Jesenice, sa folklornom grupom, predstavilo je muslimanske igre, koreografa Beše Fejzulaha, s područja srednje i zapadne Bosne.
- KUD „Rodna gruda“ iz Dugog Sela kod Zagreba i ovaj put nas je razveselilo prelijepim izvođenjem u originalnim posavskim narodnim nošnjama, sa spletom igara katoličkog živilja iz Posavine. Uz zvuke violine i šargije, Stipe Dajaković nas je razveselio i sa kucanjem saza.

Kažu da su pjesma, igra i veselje – najljepši kad su zajednički. Barem je tako u našoj Bosni i Hercegovini oduvijek bilo.

Na sijelu i posijelu, uz sjetvu i žetvu, uz komušanje kukuruza, uz češljanje vune, tkalački razboj ili na teferiču, na slavi, na svadbenom i bajramskom veselju... Spletu se ruke i krene kolo ...

Trojanac, trusa, kukunješče, zavrzlama ... „Kreni kolo, kreni bolje...“ Ko će duže, ko ljepše poigrati?! Onda se pusti glas - uz frulu, violinu, šargiju, saz il' harmoniku... **Sevdalijski, bećarski, djevojački i momački...** Nadigravalo se i natpjevalo, a sve da bi se spojilo u zajedničku radost. U radovanje životu, ljubavi i svemu lijepom što je darovano žiteljima te, za nas, a i za mnoge druge – najljepše zemlje na svijetu.

I šta god se kroz vijekove zbivalo na tom tlu gdje se teško živjelo i živi, ostajala je naša pjesma i igra. Vezala nas i veže nas i sad. I u vremenu koje dolazi, vjerujemo u to.

Zato su večeras ovdje, na ovoj pozornici, zajedno folklorni ansambli, muzičari i vokalni izvođači iz svih naroda Bosne i Hercegovine. **KATOLICI, PRAVOSLAVCI I MUSLIMANI.**

Originalnosti i ljepoti naših običaja, pjesama i igara, divio se svijet. književnici, putopisci, etnomuzikolozi iz velikih kulturnih nacija, putovali Bosnom i Hercegovinom, kao i drugim našim zemljama, bilježili i prenosili dalje. Slavni pjesnici divili se sevdalinkama, čuveni kompozitori klasične muzike inspirisali se našim etno-motivima.

I mi smo ovdje okupljeni da pokažemo – prije svega tu neizmjernu ljepotu iz našeg zavičaja. Ono što čuvamo i ne zaboravljamo, ma gdje da smo u svijetu. Jer, ko ne poštuje svoju narodnu tradiciju, ne može očekivati ni da drugi poštuju njega. Kao što Slovenac voli polku, voli tanec, voli svoju pjesmu iz doljenjske i gorenjske, s primorja i ispod Triglava, volimo i mi ono što je naše, što su naši preci voljeli i čuvali za nas. U selima i gradovima, u hercegovačkom kršu, u ljutoj Krajini, pitomoj Srednjoj Bosni, ravnoj Semberiji i Posavini...

I mi ćemo to sačuvati za naše potomstvo, za generacije koje dolaze i koje će pjevati gangu i bećarac, sevdasati pod beharli granom, **od mora do Save, od Drine do Une... Da nam budu srca vesela i duše Bosne i Hercegovine pune!**

»Ponesimo to pozitivno energiju v naše domove...«

Dr. Milan Brglez – među nama i među pjesmama

Među »pohodnicima« kroz raspjevanu i razigranu Bosnu i Hercegovinu, i ovdje u Sloveniji, koja je Bosancima i Hercegovcima pružila, i pruža, ruke gostoprimitstva i prijateljstva, bio je i dragi nam gost/domaćin – **Dr. Milan Brglez**, u vrijeme susreta **predsjednik Državnog zbora Republike Slovenije**. Došao je otvorena srca, da vidi bogat i raznovrstan program, ali još više da se s nama druži, da neposredno porazgovara, i s nama podijeli i naše radosti i prisluhne našim željama. Osjećali smo, kao da je jedan između nas, i da smo tako bliži izlazeći iz svijeta politike i ulazeći u svakodnevni jednostavni život.

Obraćajući se domaćinima, poslanicima i kandidatima i predstavnicima kulturnih društava, dr Milan Brglez je između ostalog rekao:

»U čast mi je, da sem danes tukaj, med vsemi na prireditvi S pesmijo in plesom skozi Bosno i Hercegovino. Vesel sem, da takšno prireditev ohranjate. Gre za prireditev, ki povezuje, za prireditev ki ohranja tradicije in kulture iz BiH, in za prireditev, ki nam, ki nismo iz Bosne in Hercegovine, omogoča spoznavati vašo kulturo. S tem v odnosu med politiko in kulturo v teh časih prispevate tudi boljšem sožitju in delate politiko bolj kulturno, kar nam vsem skupaj, to moram priznati, izrazito manjka.«

Zahvaljujući se iskreno organizatoru za tu već desetu priredbu, »ki vsem nam – tudi v politiki – kaže, kaj vse se še da narediti v ohranjanju bogastva identiteta in tradicij, kulture in jezika«, naš prijatelj Dr. Milan Brglez je još naglasio:

»Ponesimo po zaključju tega večera to pozitivno energiju v naše domove. Kajti le, če bomo delali skupaj in za vse ljudi, če se bomo bolje poznali in se medsebojno spoštovali, bomo vsi na boljšem.«

Dr. Brglez je svoju pozdravnu besjedu završio sa tri riječi, tri metafore, koje najbolje oslikavaju i ovu pritredbu, i naše zajednička nastojanja da kultura i stvaralštvo budu ono najljepše što nas povezuje:

»Iskreno, prostovoljno in prijateljski!«

Večeri bosanskohercegovačkog filma u Sloveniji

Kao da su svi upravo sišli sa platna

Svojim novim projektom »Bosanskohercegovačke filmske večeri« BKSS želi predstaviti savremena filmska dostignuća bosanskohercegovačkih autora koji žive i stvaraju i u BiH i širom svijeta. Posebna pažnja posvećuje se i filmovima koji nastaju u okviru saradnje više država, među kojima svoj stvaralački doprinos daju i Slovenija i BiH.

Na osnovu prvih filmskih večeri, u čijoj se organizaciji posebno angažirala Ruža Mlač, jasno je da su odabrani filmovi pobudili interes ne samo kod naših članova, nego i među brojnim ljubiteljima filma u Sloveniji. Projekcije u Ljubljani i Kopru bile su dobro posjećene, a odjeci su bili izuzetno pozitivni. Za neke je to bio odlazak u »pravo kino« nakon više godina.

U prvom polovini godine prikazali smo filmove »Opsada« i »Moja tetka u Sarajevu«. Do kraja ove godine nastavljamo i s filmovima »Kad muškarci plaču« Alena Drljevića, koji je već nagrađen na nekoliko smotri i festivala, i »Žaba« Elmira Jukića, koji je snimljen po kulturnj pozorišnoj predstavi koja je igrana i na sceni teatra u Kopru.

»Nadamo se da će i buduće filmske večeri imati svoju publiku i biti prilika za razgovore poslije projekcija, jer nam je cilj da filmovi budu lijep povod i za ugodna druženja i iznošenje neposrednih mišljenja i prijedloga«, kaže Ruža Mlač, dugogodišnja mentorica u različitim kulturnim programima našeg Saveza.

Pored Javnega sklada za kulturne dejavnosti Slovenije, pokrovitelji filmskih večeri su bila i preduzeća Avto G, »Bemija« i »Saraj« iz Ljubljane, a u našem Savezu očekujemo da će se taj krug proširiti, kako bismo nastavili s projekcijama filmova i upoznavanjem sa dostignućima bh. kinematografije koja uprkos teških uslova stvara vrijedne filmove.

A pravi filmovi su, kao što vidite na ovim fotografijama, i prava prilika za druženja režisera, glumaca, pisaca, novinara i filmskih ljubitelja. Kao da su svi upravo sišli sa filmskog platna.

Sarajevo, slaba vest sveta

Piše: Irena Urbič (»Primorske novice«)

S projekcijo prvovrstnega dokumentarnega filma *Obleganje (Le siege, 2016)* francoskega novinarja in režiserja Remuyja Ourdana je Bošnjaško kulturno društvo Behar v koprskem gledališču pred dnevi spoštljivo proslavilo dan neodvisnosti, ki ga Bosna in Hercegovina obeležuje 1. marca.

Tega dne leta 1992 so se bosanski državljani na referendumu odločili za samostojnost, hkrati pa je to dan, ko so doživeli agresijo in 1.425 dni obleganja, v katerem je umrlo 11.541 ljudi, med njimi je bilo 1600 otrok. Na mesto je bilo izstreljenih približno 329 projektilov na dan. In tako dan za dnem, skoraj štiri leta. Ogenj, nasilje, bolečina, vojna in smrt pa so rodili tudi upor. In odpor.

Avtor filma je kot mlad novinar časnika *Le Monde* ves čas obleganja poročal iz obkoljenega mesta, številni še pomnimo pretresljive posnetke masakrov, ostrostrelskega ciljanja, neskončnih vrst za vodo, bega skozi tunel pod letališko stezo. A tudi neverjetne dokaze odpora, volje in nezlomljivega duha mesta: gledališke predstave v zakloniščih, rokenrol pri svečah, Albinonijev *Adagio* čelista Vedrana Smailovića v požgani Nacionalni knjižnici, tekmovanje za Miss Sarajeva... Remy Ourdan dvajset leta kasneje z dragocenim arhivskim gradivom, fotografijami in pričevanjem Sarajevčanov posname občutljiv in prodoren dokument o človeški razsežnosti preživetja in odpora proti bezumju in obupu. Pričevalci, Sarajevčani, mali in veliki, sicer nepodpisani (med njimi umetniki Dino Mustafić, Haris Pašović, Ademir Kenović, Nermin Tulić, Aleksandar Seksan, Srđan Vuletić, Admir Glamočak, Vojka Đikić, vojaška poveljnika Dragan Vikić in Jovan Divjak, oblikovalec...) slikajo edinstveno in hkrati univerzalno podobo nepokorjenega mesta.

Brez veznega besedila, brez ideoloških ali političnih konotacij, brez sledu patetike ali pomilovanja film v najboljši maniri dokumentarističnega kanona kader za kadrom in v natančnem kontrapunktu zлага poklon človekovemu dostojanstvu.

1425 dni je trajalo obleganje Sarajeva

11.541 ljudi je umrlo

1600 žrtev je bilo med otroki

Zaljubljen v Sarajevo, kot sam pravi, Remy Ourdan kot vojni reporter nadaljuje s poročanjem z vseh ključnih žarišč v Iraku, Ruandi, Palestini, Afganistanu, Libiji... S filmom *Obleganje* je pozabi utrgal sramotno poglavje evropske zgodovine, ki se iz napak noče naučiti ničesar in jih brez slabe vesti celo nagrajuje. Tudi tukaj in zdaj, v Bagdadu, v Alepu, v Kabulu, v Raki...

Sa projekcije dokumentarnog filma *Opsada* u Koprskom teatru

Godišnja skupština Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije

Otvoreni za nove projekte

Piše: Kerim Dizdar, predsjednik BKSS

Pripreme za održavanje godišnje skupštine BKSS počele su organizovanjem okruglog stola o temi "BKSS danas, sutra". Prisutni, aktivisti i prethodna rukovodstva, naznačili su pravce aktivnosti i prioritete u radu sa željom da se Savez otvori za nove projekte, osavremeni svoj rad i pridobije širi krug aktivista i sponzora. BKSS je januara 2014. zvanično dobio status da je u javnom interesu u oblasti kulture. Osnovna sredstva ostvaruju se iz projekata koje pomaže JSKD, i u 2017. je bilo odobreno 5200 evra za cjelokupnu aktivnost.

Martovska godišnja skupština bila je prilika za poglede unazad i unaprijed. U 2017. godini izašla su i dva broja lista "Bošnjak" koji se bavi tematikom iz života i kulturnog rada Bošnjaka/Bosanaca i drugih naroda iz BiH u Sloveniji, te pitanja značajnih za BiH i Sloveniju. Objavljuje autorske članke koji afirmišu produbljavanje i jačanje veza između Slovenije i Bosne i Hercegovine. Predstavlja takođe djelovanje društava koja čine BKSS i afirmiše rad stvaralaca porijeklom iz BiH koji žive u Sloveniji. Facebook stranica BKSS je postala »posjećena« i služi kao mjesto razmjene informacija između društava i obavještava javnost o svim bitnim događajima vezanim za našu cjelokupnu aktivnost.

Sveslovenska smotra bošnjačkih društava je održana u Velenju i Šoštanj. Na Velenjskom gradu je otvorena izložba likovnih djela bh umjetnika iz Galerije Festić iz Maribora, te predstavljen multimedijски projekat Mihaela Toša "Sarajevo u detaljima". Nastup društava po prvi put su ocjenjivali koreografi i etnomuzikolozi iz Sarajeva koji su svojim savjetima doprinijeli da društva uvide nedostatke i da budući rad bude kvalitetniji. BKSS je

nastavio sa radom na poboljšanju kolektivnih prava bošnjačke narodne manjine i u tom pravcu bili smo prisutni na mnogim sastancima na Svetu Vlade Republike Slovenije kao i na pojedinačnim sastancima i susretima sa većinom parlamentarnih stranaka.

Organizovana je i posjeta institucijama Bosne i Hercegovine u Sarajevu i uspostavljeni i obnovljeni kontakti sa kulturnim institucijama u Sarajevu.

Volonterski rad je i dalje osnova za rad u 2018. godini. Nažalost, nije prošao Zakon u Parlamentu Slovenije koji je trebalo da riješi finansiranje društava i BKSS (u čije smo pripreme i prezentaciju uložili mnogo truda i energije).

I dalje smo vezani na projekte i, ukoliko se oni odobre i realiziraju i dobiju zeleno svjetlo od JSKD-a, mogu se koristiti odobrena sredstva na kraju godine.

Želja nam je da se po većim centrima kadrovski i organizaciono ojačaju društva kako bi programi bili sadržajni i podsticali međusobnu saradnju.

Veza sa državnim institucijama, kao i kulturnim institucijama, Bosne i Hercegovine naš je trajni zadatak, kao i učešće na skupovima gdje je prisutna dijaspora. Obilježavanje značajnih datuma također treba biti prioritet u radu svih.

Očuvanje cjelovitosti države Bosne i Hercegovine, dobri i prijateljski odnosi i produbljivanje saradnje Slovenije i BIH, približavanje i ulazak BIH u EU, afirmacija bosanskog jezika ključni su dio našeg programa i rada.

Saradnja sa institucijama Republike Slovenije, ukazivanje na položaj i probleme sa kojima se susrećemo i prisustvo u javnim medijima naša su obaveza.

Da bi se navedeni zadaci mogli realizirati, neophodna je šira kadrovska baza. U tom pravcu su na Skupštini donesene izmjene Statuta kojim je omogućeno proširenje IO BKSS novim članovima, na prijedlog društava. Do sada je svako društvo delegiralo dva člana, od kojih je jedan bio predsjednik društva, i koji su realno mogli dati mali doprinos u radu ovog tijela. Proširenjem Izvršnog odbora novim članovima, pokušaćemo proširiti kadrovsku bazu i stvoriti uslove da rad ne zavisi uglavnom od pojedinca. Novi članovi bi trebali biti dosadašnji aktivisti ili novi koji žele pomoći.

Veče za pamćenje Pjesma na izvoru

Na pragu proljeća, u subotu 17. marta 2018., imali smo priliku u obnovljenoj dvorani u centru Zalog, novom kulturnom prostoru brojnih kulturnih udruženja, čuti vokalne grupe koje predstavljaju muzičku tradiciju bivših jugoslovenskih republika. Samu priredbu već desetu godinu zaredom priprema KUD »Sevdah«, održava vezu sa tradicionalnom muzikom i kulturom BiH. U ovom duhu bila je bogato ukrašena i scena na kojoj je sedam kulturnih društava predstavilo tradicionalne izvorne narodne pjesme:

- slovenačke narodne pesme; Muška pevačka grupa Sotočje, Podgrad; Umetnik, pevačica, bajka i kolekcionar umetničke tradicije ga. Ljoba Jenče;
- srpske narodne pesme; SKPD »Sveti Sava« Kranj; KPŠHD "Vuk Karadžić" Radovljica
- hrvatske narodne pjesme Međimurja i Podravine; HKD Novo Mesto, vokalna grupa "Hrvatski Pleter";
- makedonske narodne pjesme; MFS Kalina iz ŠKD Modrin Ljubljana
- bosanske narodne pjesme; KUD »Sevdah«, Ljubljana.

Ovaj događaj je ispunio dvoranu, zahvalna publika je svakako doprinijela skupa sa izvođačima na sceni (uz prisustvo kamera nacionalne televizije RTV SLO), da je to večer za pamćenje.

Grupe su samouvjerenom pjevale svoje izvorne pjesme, najveće zadovoljstvo i činjenica da je na pozornici mnogo mladih ljudi - dječaci i djevojčice u mladoj dobi, što znači da je interes za ovu vrstu tradicije veliki i kod mladih što nam je i cilj. Svjedoci smo ljepote izvornog pjevanja, načinu izvođenja i prezentiranju mladim generacijama. Najmlađi članovi dječije grupe »Sevdaha« otpjevali su stare čobanske pjesme.

U ovom programu nam se predstavila i umjetnica Ljoba Jenče, solo tumačenjem slovenskih narodnih pjesama očarala je publiku koja je skupa sa njom zapjevala. Ovaj događaj je od velike važnosti, ne samo za tradicionalnu narodnu muziku slovenskog kulturnog prostora, već i za doprinos afirmaciji različitih kulturnih i etničkih zajednica koje žive u našem zajedničkom prostoru.

»Ljiljan« Ljubljana

Ključevi za budućnost

Društvo slovenskog i bosanskohercegovačkog prijateljstva »Ljiljan« u Ljubljani uspješno djeluje već punih četvrt stoljeća, kao najljepši most stvaralaštva, saradnje i prijateljstva. Entuzijazam je uvijek bio podsticaj da se rješavaju i sve prepreke, posebno one vezane za prostor i finansiranje (uvijek je bilo više želja i inicijativa nego sredstava). Proslava jubileja i svjesnost da se uvijek može više i bolje ohrabriti su članove i rukovodstvo ovog društva da započnu ostvarivati svoj dugogodišnji san – vlastiti prostor. U ovom trenutku to se, možda, čini prevelikim »zalogajem«, ali kad se pogleda u budućnost ovog društva, u kojem je sve više i mladih, onda će se to relativno brzo pokazati kao veliki korak u stvaranju boljih uslova za djelatnost.

Ovih dana je predsjednik društva *Elvis Alukić* potpisao pogodbu sa HET-om o kupovini poslovnog prostora u »Plavoj laguni« za Bežigradom, koji sa svojih 107 kvadrata omogućava ne samo okupljanja i probe, nego i održavanje različitih programa. Već je uplaćen prvi do – 40 hiljada evra, prikupljen prije svega donacijama, a društvo očekuje da će još dva puta toliki iznos osigurati podrškom članova i prijatelja, te privrednika, s kojima bi se išlo i u kreditne odnose. Pokušalo se to, kako kažu u rukovodstvu društva, i sa bankama, ali one ne daju kredite društvima koja nemaju stalne i zagarantovane izvore prihoda. Sve u svemu, realno je očekivati da će u ugovornom roku društvo osigurati još dvadesetak hiljada evra, a ostalo će se rješavati putem pozajmica.

U društvu se nadaju da će ovaj veliki potez podstaknuti prijatelje i privrednike da pomognu »Ljiljanu« donacijama i pozajmicama. Društvo će za sve garantovati svojim prostorom i imovinom, što će biti ovjereno i kod notara. Sve

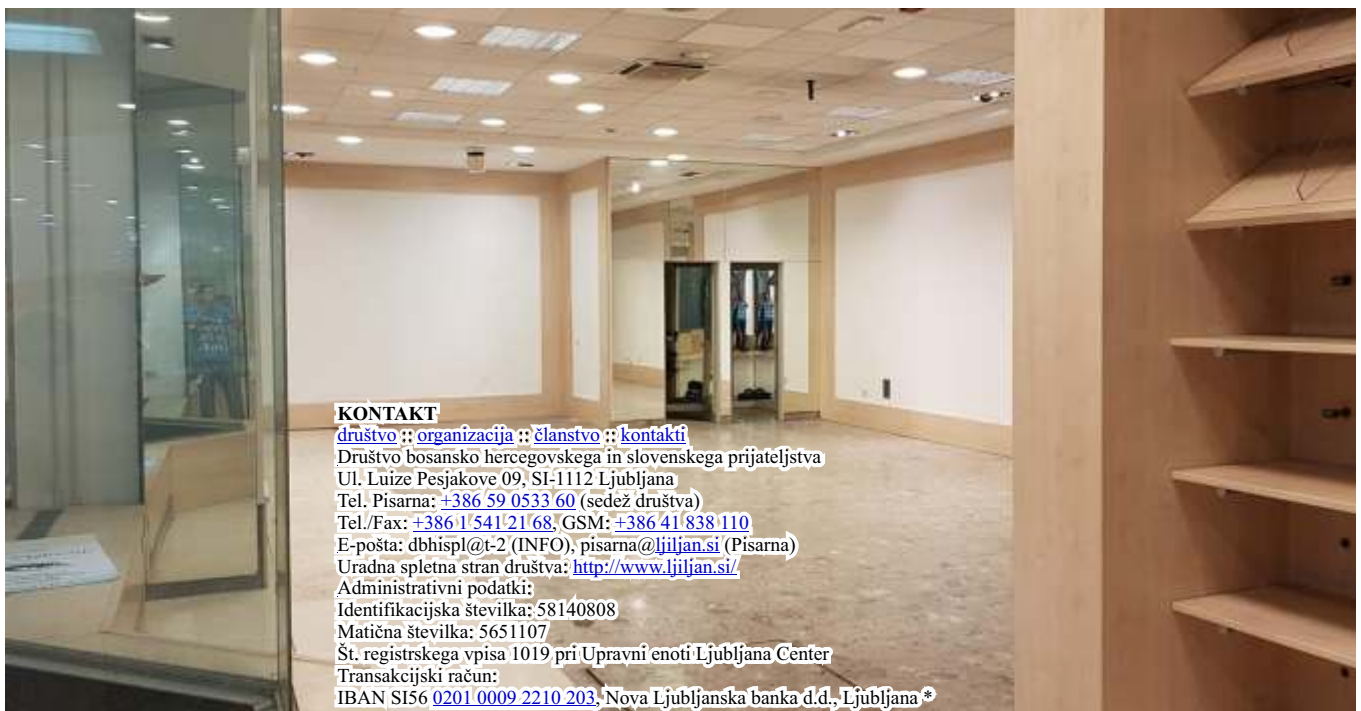
pozajmice bile bi vraćene u naredne dvije godine.

»Ljiljan« se zahvaljuje svima koji su već pomogli u osiguravanje potrebnih sredstava, a i onima koji će shvatiti značaj ovog trenutka i pomoći u granicama svojih mogućnosti. A poznato je da se »dobro uvijek dobrim vraća«.

Od kulturnih priredbi koje smo imali u prvom dijelu ove godine ističemo i tradicionalno kulturno veče posvećeno stvaralaštvu književnika i prevodioca *Josipa Ostija*, čije su stihove govorili i članovi literarne sekcije, utkivajući u tu poetsku nisku i pjesme *Franceta Prešerna* i ovogodišnjeg dobitnika Prešernove nagrade *Borisa A. Novaka*. U uvodnom dijelu večeri dugogodišnji predsjednik društva *Ale Botonjić* je između ostalog rekao:

»Josip Osti je jedan od osnivača Ljiljana i još uvijek mi je u sjećanju njegov govor na Kongresnom trgu u Ljubljani i njegova podrška cjelovitoj i nezavisnoj Bosni i Hercegovini. Kada je bilo najteže, zajedno sa slovenačkim PEN-om i Borisom A. Novakom je prikupljao pomoć i slao je književnicima u opkoljeno Sarajevo. U Ljubljani je oranizovao i Sarajevske dane poezije, a dugo je u Vodnikovoj domačiji vodio Kulturni vikend za djecu izbjeglice iz BiH.

»Ljiljan« je u ovoj godini uzvratio i posjetu *KUD-u u Lukavici* kod Gračanice u BiH, gdje su nas naši domaćini zaista srdačno primili. Spomenimo još tradicioalno druženje i piknik u Fužinama u Ljubljani i promociju knjige »Leptir« *Razije Colaković*.

KONTAKT

[društvo](#) :: [organizacija](#) :: [članstvo](#) :: [kontakti](#)

Društvo bosansko hercegovačkog i slovenskog prijateljstva

Ul. Luize Pesjakove 09, SI-1112 Ljubljana

Tel. Pisarna: +386 59 0533 60 (sedež društva)

Tel./Fax: +386 1 541 21 68, GSM: +386 41 838 110

E-pošta: dbhispl@t-2 (INFO), pisarna@ljiljan.si (Pisarna)

Uradna spletna stran društva: <http://www.ljiljan.si/>

Administrativni podatki:

Identifikacijska številka: 58140808

Matična številka: 5651107

Št. registrskega vpisa 1019 pri Upravni enoti Ljubljana Center

Transakcijski račun:

IBAN SI56 [0201 0009 2210 203](#), Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana*

Susret sa piscem Josipom Ostijem,
jednim od osnivača „Ljiljana“

Srdačno u Lukavici

„Bosanski dijamant“ Maribor S prijateljima u Grazu

Piše: Amira Salihović

Društvo za kulturu i druženje Bošnjaka »Bosanski dijamant« u Mariboru učestvovalo je na 8. FEST-u Bošnjaka u Grazu, kao gost KUD-a »Kulin ban« i Udruženja Bošnjaka Štajerske. Za ovu značajnu smotru brižljivo smo se pripremali, u što sam se i sama uvjerila, i kao članica društva, i kao mama dvoje djece uključene u folklornu grupu s kojom s mnogo ljubavi i predanosti radi Selma Vehabović.

Odlazak u Graz bio je prilika da pokažemo plodove svoga rada i svoje ljubavi prema folkloru i svojim zavičajima, i onom bosanskom, i ovom slovenskom. Nastupili smo s dvije folklorne grupe, malom, do 9 godina, koja je pod vodstvom Melise Zukić imala i svoj prvi nastup, koreografijama »Trusa« i »Fata«, i srednjom koja se »Igrama uz kukuruze« i, premijerno, »Muslimanskim igrama« nadovezala na uspjeh i spontane aplauze najmlađim fokrašima.

Vratili smo se prepuni utisaka i zahvalnosti našim domaćinima koji su nas srdačno dočekali i izrazili želju da i dalje budemo zajedno u radosti druženja i igre.

Dijamantovo sijelo

Društvo »BOSANSKI DIJAMANT« u Mariboru, koje ove godine obilježava petu godišnjicu rada, dobilo je početkom januara 2018. novu potpredsjednicu Selmu Vehabović, inače vođu srednje folklorne grupe. Folklorne grupe (mala i srednja) su se s novim koreografijama predstavile već početkom proljeća (6. aprila 2018.) u Domu starijih občanov pod Gorcom u etno ulici Etno-caffea BIH, gdje su gosti mogli vidjeti kulturu BIH (kulinarika, pjesme, recitacije, običaji), te bošnjačke igre iz Bosne i Hercegovine. Gosti su bili oduševljeni organizacijom staračkog doma, gdje

su mogli na jednom mjestu vidjeti kulturu i tradiciju Bosne i Hercegovine, a i dijamante, koji su zasijali i zaplesali igre iz okoline Sarajeva.

Svake godine organizujemo dijamantovo sijelo, gdje okupimo naše članove, koji nas bodre i koji su uz nas. Na sijelu se saberemo, gdje folklor pokaže, šta se sve uči na vježbama. Ove godine smo to učinili 7.4.2018, gdje smo organizivali dijamantovo sijelo uz muziku uživo u Gurmanskom Hramu. Na sijelu je bilo 80 članova. Mala i srednja grupa predstavile su se pjesmama i igrama.

»Ruh« Domžale

Početak – s poezijom

Društvo »Ruh« iz Domžala ugostilo je nedavno bosanskohercegovačkog književnika **Mustafu Širbića**, autora više multimedijalnih naslova i knjiga. Kako knjige, i literarno stvaralaštvo uopšte, posebno ono namijenjeno djeci, učiniti zanimljivijim i pristupačnijim? Jedan od odgovora na ovo pitanje je i audio zapis bosanskohercegovačke poezije, s naslovom »Nije lahko biti mali«, koji je, između ostalog, predstavljen na ovoj zanimljivoj književnoj večeri. Riječ je o izboru iz bosanskohercegovačke poezije za djecu, koji mladima prije svega nudi radost čitanja i poetskog doživljaja.

»Ruh« je inače novo kulturno društvo kojemu su, na literarnom druženju, uspješni rad poželjeli predstavnici BKSS-a, BMKD-a iz Velenja i društva »Sandžak« iz Kamnika.

„Behar“ Koper Bosanski festival u Kopru

Piše: Esma Hebibović

Tradicionalni Beharov »Bosanski festival« u Kopru, održan u koparskoj Taverni, 22. aprila 2018., bio je obogaćen različitim sadržajima, kojima želimo promovirati naš **kulturni identitet** kroz ples, muziku, pjesmu, nacionalna jela i rukotvorine, ali i kulturni identitet naših gostiju.

Na festivalu su pored društva domaćina svoje kulturno-umjetničko umijeće i dostignuća predstavili brojni izvođači i društva kao što su: **KSS društvo „Dobra volja“ sa Škofija** dramskom i ritmičkom tačkom, **Miješani pjevački zbor „Gajrat“ NZBB iz Umaga**, polaznici **plesne škole „Balerima“**, sa nekoliko različitih ritmičkih tačaka, te razni izvođači moderne i tradicionalne muzike nastale na jezicima naroda Bosna i Hercegovine - **Jasmina Ilić, Jusuf Hajrudinović, Damir Hasanagić, Emin Pećanin, Benjamin Kličić, Ferid Dervišević, Samir Porčić, Prestige band Mirela i Alan Halilović** i književnica **Enesa Mahmić**, a program su dodatno obogatile **kuharske i kreativne radionice**.

Pored bogatog kulturno-umjetničkog programa posjetioci festivala imali su priliku kušati i uživati u brojnim **bosanskohercegovačkim slatkim i slanim jelima**.

„Značaj ovog festivala je velik, kako u organizacionom pogledu, jer iziskuje dosta saradnje sa lokalnom turističkom zajednicom i maksimalnu angažiranost velikog broja članova - mlađih i starijih, tako i kao stvaranje kompletnije slike naše zajednice koju želimo poslati domaćem, primorskom stanovništvu i turistima koji posjećuju Koper. Zbog toga se uvijek trudimo programski sadržaj dobro osmisliti i prilagoditi svima – ne samo domaćim i stranim, nego mladim i starim“, rekla je Belkisa Vuković, predsjednica društva Behar.

Programi koparskog „Behara“ bili su obogaćeni i promocijama novih knjiga naših autora – Ahmeta Pašića i Mehmeda Pargana.

Radosti karnevala

I ove godine, kao i prethodne, uključili smo se u februarску karnevalsku povorku u Kopru i Portorožu. Ta povorka unese u naše društvo »Behar« mnogo radosti i zabave. Djeca pripremaju i maske i kostime za povorku u koju se kasnije upletu i njihovi osmijesi.

Ove godine smo se i ukrasili kao Osmijesi, Smješkovici, »Smajlosi«, koje možemo pronaći i na društvenim mrežama, iz kojih smo se mi, tako, umiješali u povorku, da je učinimo još ljepšom i vedrijom. Mladima su se pridružili i njihovi roditelji koji su zajedno s njima skakutali i plesali. I tako, dva puna dana, od jutra do večeri.

„Biser“ Jesenice Druženje u Klagenfurtu

Piše: Dženana Dizdarević

Društvo "Biser" se 17. marta 2018. predstavilo u Austriji, gostujući u Klagenfurtu kod naših prijatelja iz društva "Divanhana" na njihovoj godišnjici djelovanja. Njihovu pozornicu su članovi našeg društva ukrasili "Varoškim igrama" koreografa Izmira Talića. U muzičkom dijelu programa svi smo se zajedno družili i zabavljali.

Vratili smo se na Jesenice bogatiji za još jedno lijepo druženje i nova prijateljstva, radujući se novim programima i susretima.

Našim prijateljima želimo uspješan rad i mnogo sreće u svim projektima koji ih očekuju.

Sa susreta u Ljubljani

»Kapiten jednog teškog vremena« među nama

Kulturo-sportsko društvo Bošnjaka »Biser« Jesenice je 20. aprila 2018. organizovalo promociju knjige nekadašnjeg kapitena nogometne reprezentacije BiH Vlatka Glavaša, pod nazivom "Kapiten jednog teškog vremena", koju je uz autora predstavio i Senudin Safić, a u ime BKSS njegov predsjednik Kerim Dizdar.

Bilo je lijepo oživjeti jedno čudesno vrijeme nogometa, ali i biti uz igralište u Ljubljani na kojem je odigrana i revijalna utakmica - između bivših i sadašnjih reprezentativaca BIH, uključujući i mlade potencijalne reprezentativce, i bivših reprezentativaca Slovenije, porijeklom iz Bosne i Hercegovine, i nogometne ekipe »Biser«.

Prihod od prodaje knjiga ide u humanitarne svrhe za djecu sa posebnim potrebama.

Pedeset članova na regionalnom susretu

Na regionalnom susretu manjinskih etničkih zajednica, održanom 23. aprila 2018. godine u Poljanama nad Škofjom Lokom, predstavilo se i društvo »Biser« folklornim program u kojem su učestvovala sve tri naše grupe (mala – do 9 godina starosti, srednja do 14 i velika od 15 godina).

Na regijski susret smo otišli sa pedeset članova, kako onih koji su nastupali tako i onih koji su nas bodrili i koji prate naš rad i djelovanje. Naše tri folklorne grupe su pratili muzičari Elvis Balić (bubanj) i Jasmin Balić (harmonika).

Fotografija: Atrin Kalender

„Sevdah“ Ljubljana

S djecom pjevao i gradonačelnik

Piše: Mujo Perenda

Cjelodnevni program različitih organizacija i društava, koji djeluju u sastavu zajednice Lj. polje, održan 26. maja 2018. na velikom prostoru parka Zajčije dobrane, na posebno pripremljenom podijumu, bio je prava prilika da se predstavi i naše društvo »Sevdah«. Naše »kulturne boje« ovog puta je dočarala **dječja grupa**, pjesmama sevdalinkama. Njihov nastup bio je tako podsticajan, uzbuđujući, da im se pridružio i ljubljanski gradonačelnik-župan Zoran Janković, i s njima otpjevao dvije pjesme..

Pjesmom smo se zahvalili Antonu Dolinšku

Članovi Kulturnog društva »Sevdah« iz Ljubljane s posebnom radošću su se uključili u rad i program godišnje skupštine uzgajivača bosanskih brdskih konja, koja je održana 26. maja 2018. u Podkumu kod Zagorja ob Savi. Bila je to i naša iskrena zahvalnost gospodinu Antonu Dolinšku, vlasniku Ergele Planido, koji se već niz godina bavi uzgajanjem i očuvanjem pasme bosanskih brdskih konja kojima prijeti izumiranje.

Gospodin Dolinšek je veliki entuzijasta i ljubitelj ove pasme, koji u njeno očuvanje ulaže ogromno truda i sredstava. Svoj rad i ljubav za uzgajanje bosanskog brdskog konja uspio je prenijeti i na još tri evropske države, Njemačku, Nizozemsku i Švicarsku. Dvije ergele bosanskih konja imaju i u matičnoj domovini Bosni i Hercegovini.

Skupština uzgajivača bosanskih konja bila je tako prilika i za posebno druženje koje je uveličala i naša dječija grupa. Naši najmlađi su otpjevali nekoliko sevdalinki i sa svojim nastupom oduševili prisutne koji su nas nagradili velikim aplauzom i ručkom. Izmijenjali smo još nekoliko poklona i na kraju obećali da se vidimo i iduće godine.

„Izvor“ Kranj

Odlazak u Sarajevo
Ko se jednom napije
vode sa Bašćaršije...

Priredila: Sema Julević

Poznato je u narodu, da je Sarajevo grad sa bogatom istorijom, velikom dušom, grad sa golemim sevdahom. Svakog insana je šehar Sarajevo prihvatilo, kao svojeg, pa neka je došao iz drugih krajeva. Tako je taj grad prihvatio i naš plavsko – gusinjski narod. Veliki bosanski umjetnik Safet Isović jednom je zapjevao: »Ko se jednom napije vode sa Bašćaršije, nikad više iz Saraj'va taj otići ne umije«. Pa su u Sarajevu ostali i naši Plavljeni i Gusinjani, Lim i Grnčar su zamijenili za Miljacku. Trojane, Bor, Visitor, Čardak su zamijenili za Trebević, Treskavicu, Igman, Jahorinu i Bjelašnicu. I neka su otišli, svi ćemo mi tražiti bolji život. Ali ćemo se uvijek vraćati u Plavsko – gusinjsku kotlinu.

Otišli smo ali nismo zaboravili odakle dolazimo. Pa zato i naša društva njeguju i čuvaju tradiciju, kulturnu baštinu, da bi i dolazeće generacije znale gdje se nalazi Kula Redžepagića, gdje su Ali-Pašini izvori, zašto je Plavsko jezero tako veliko, kako se pravi kačamak, i kako se nosi fes. Da se nikada ne čude, zašto treba prijeći hiljade kilometara, da bi se došlo do Plava i Gusinja.

Prošlo je mnogo godina, toliko, da se i ne sjećamo koje godine je naša omladina prvi put gostovala u Sarajevu. I to baš na ovakvoj manifestaciji. Željeli smo to. Čežnja je bila ogromna. Početkom ove, 2018., godine ponovo smo izrazili tu želju. Uz činjenicu, da ni ne znamo hoće li naše Sarajlije organizovati skup ove godine, ali smo se potajno nadali. Na jednom od sastanaka konačno se dogovorimo - ukoliko bude skupa, omladina ide za Sarajevo. Pa to je bila vijest mjeseca. Naš predsjednik Skender Bajrović odmah se čuo s organizatorima. Kako kažu, ko čeka, taj dočeka, i dobili smo zvanični poziv od ZDPiG Sarajevo, da im se pridružimo 30. juna 2018. i uveličamo njihov program na skupu, gdje će nastupiti svima poznati Plavski tamburaši, Enver Behljujević i Šaćir Ameti. Kako smo organizaciju u našem društvu preuzeli mi mladi, poslala nam, uz pomoć Izvršnog odbora našeg društva, nije falilo, kao i brige, da li ćemo uopšte skupiti dovoljno sredstava za odlazak u Sarajevo. Zbog toga smo i organizovali tradicionalni piknik, i sve prihode namijenili za troškove prevoza u Sarajevo. I, slobodno možemo reći, misija je uspjela. Zahvalnost dugujemo i sponzorima, koji su nam omogućili odlazak u Sarajevo - Mirzetu Bajroviću, Emsuru Koljenoviću, Dževdi Jasavići i ZDPiG-u »Izvor«.

Već mjesec dana prije odlaska pljuštala su pitanja: Kad ćemo krenuti? Gdje spavamo? Šta ćemo izvoditi? Kako ćemo se obući? Na jednom od sastanaka dogovorili smo se, da je polazak za Sarajevo 29. juna u 16 časova.

Rezervisali smo autobus, i zahvaljujemo se gospodinu Dragi Kondiću što nas je poveo i doveo, i vozio po Sarajevu, a bio je pažljiv s omladinom iako smo bili bučni. Nešto kasnije, dobijamo poruku od gospodina Ekrema Feratovića, da je i smještaj obezbijeđen u vezi s čim se zahvaljujemo i gospodinu Sali Mrkuliću za veliku pomoć. Našoj radosti nikad kraja. Znači, sad nam ostaje samo još da vježbamo koreografije. Slijedeće dane smo to i radili. Starija grupa je pripremila koreografiju uz Rugovu šotu, a manje djevojčice su već bile spremne za kolo Sarajka.

Konačno! Polazak! Sve smo spremili dan prije, spakovali nošnje, muzika je na CD, ostala odjeća, hrana za »gredom«, nešto para i dobra volja. Pokupili smo se ispred dvorane »Planina« u Kranju oko 15:45. Naravno, bilo je manjeg kašnjenja, zbog obaveza na poslu. Iz Kranja smo krenuli u 16:20, javljajući odmah gospodinu Ekremu Feratoviću, da već putujemo i da se radujemo gostovanju u Sarajevu.

Put je bio zabavan, igrali smo, pjevali, pričali, zezali se i najviše smijali, i nimalo spavali. Na jednoj od pauza smo čak imali i probu za koreografije. Pažljivo smo pratili gdje se nalazimo, čekali kad ćemo vidjeti Zenicu, jer gdje je Zenica, onda je do Sarajeva još samo pola sata. Stižemo ispred hotela u kasnim satima. Dočekuje nas već naš znanac Ekrem Feratović, i uz njegovu pomoć smo bili smješteni po sobama. Neki nisu ni spavali. Adrenalin je učinio svoje.

Subota, dan nastupa: Uveče smo se već dogovorili, da ćemo ujutru poraniti, doručkovati, prošetati Bašćaršijom. A tu nas gospodin Ekrem zaustavi i ispriča nam, da g. Malagić želi da nas ugosti na ručku. Promijenimo planove i dodamo još u dnevni red ručak kod g. Malagića, kome se također zahvaljujemo za gostoljubivost. Ručak je bio izvrstan, a, što nam je najbitnije, jeli smo kod Gusinjana, koji drži ašćinicu u Sarajevu, pa kako nećemo biti ponosni. Naveče smo se siti, zadovoljni, veseli vratili u hotel. Spremanje može da počne! I radosno smo čekali trenutak u dvorani, kad će nas g. Ekrem pozvati, da nastupimo. Nastup i naš i mladje sekcije bio je izvrstan! Svi nasmijani, srećni, puni energije, ponosa, ljubavi. Nastupili smo onako, kako dolikuje omladini, koja predstavlja svoj narod.

Nedjelja, dan odlaska: Malo smo duže spavali, noć je bila duga. U neko doba smo ustali, spakovali stvari, doručkovali, odjavili se na recepciji, uz veliku zahvalnost i poštovanje se pozdravili s g. Ekremom Feratovićem. Otišli smo još jednom da se napijemo vode sa Bašćaršije i poslije da krenemo ka deželi Sloveniji. Kada smo izlazili iz Sarajeva, nekako smo se krišom pogledali i pomenuli: Iduće godine ćemo ponovo!

BMKD Velenje

Dječji festival folklora

Radničko Velenje bilo je krajem juna 2018. godine ljepše za jedan nesvakidašnji festival – dječji festival folklora koji je, s raspjevanim naslovom »Širi, širi, vezeni peškiri«, održan već četvrti put, u organizaciji velenjskog bošnjačkog kulturnog društva. Gost ovog spleta pjesama, igara i nošnji bilo je Kulturno-umjetničko društvo »Ekrem Mujčić« iz Sarajeva, čije su igre nagrađivane aplauzima i osmijesima.

A onda su se »vezeni peškiri« raširili po ulicama i trgovima Velenja, kao najljepši vez igre, druženja i prijateljstva. O tome bar malo govori i ova fotografija »u srcu Velenja«.

Apel društva »Sandžak« iz Kamnika

Pomoć poslije požara

Požar u Kamniku, u Usnjarskoj ulici 9, koji je izbio 24. avgusta ove godine, najviše je pogodio Kulturno-sportsko društvo »Sandžak« čije su prostorije postale neupotrebljive bez opsežne obnove.

Što nije uništila vatra, uništila je voda prilikom gašenja i neminovni pratilac čađ, kažu ojađeni ali nepokolebljivi članovi ovog društva osnovanog još 1997. godine. No, oni ne misle očajavati nego zasukati rukave i sa još više energije nastaviti svoju kulturnu misiju. Bez konkretne pomoći ipak je teško, pa iz »Sandžaka« mole da im se pomogne.

Financijska pomoć može im se upućivati na račune:

TRR (za pomoć iz Slovenije):

NLB Banka

IBAN: SI56 020240053814880

TRR (za pomoć iz inostranstva):

NLB Banka

IBAN: SI56020240053814880

SWIFT: LJBASI2X

Pogled na pogorište najbolje govori o nesreći, koju će vrijedni članovi i prijatelji ovog društva lakše savladati uz podršku, na kojoj se već unaprijed svima zahvaljuju.

Netočnosti v učbeniku za zgodovino 9.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Direktorat za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo

mag. Gregor Mohorčič, generalni direktor

e-pošta: gp.mizs@gov.si

Zavod RS za šolstvo

dr. Vinko Logaj, direktor

dr. Fani Nolimal, vodja oddelka za osnovno šolstvo

e-pošta: info@zrss.si

Spoštovani, Spoštovana,

V Bošnjaški kulturni zvezi Slovenije smo bili opozorjeni na netočnost zgodovinskih dejstev, ki jih vsebuje učbenik Raziskujem preteklost 9. [Učbenik za zgodovino v 9. razredu osnovne šole], avtorja Jelka Miranda Razpotnik in Damjan Snoj. In sicer, na strani 50 omenjenega učbenika je napisano sledeče:

AKTUALNO

»Po drugi svetovni vojni sta se zgodila dva odmevna primera genocida in sojenja, povezanega z njima. Leta 1994 je pleme Hutu v Ruandi načrtno ubilo skoraj milijon pripadnikov plemena Tutsi. OZN je ustanovila mednarodno sodišče za zločine v Ruandi.

V vojni na ozemlju bivše Jugoslavije (1991-1995) se je dogajal genocid nad Srbi, Hrvati in Muslimani. Srbi so v Bosni in Hercegovini izvajali »etnično čiščenje« nad muslimanskim prebivalstvom. V Srebrenici (na sliki) so Srbi leta 1995 pobili približno 10.000 Muslimanov. Leta 1995 je OZN ustanovila posebno sodišče za vojne zločine v nekdanji Jugoslaviji, ki deluje v Haagu. Do leta 2012 je bilo od 161 oseb, proti katerim se vodijo postopki, obsojenih 67 oseb.«
Zgornji odlomek vsebuje niz netočnih zgodovinskih dejstev in interpretacij, ki jih spodaj navajamo po vrsti:

- Po drugi svetovni vojni so različni režimi po svetu zagrešili veliko število genocidov oziroma genocidnih pokolov, za te zločine pa so pred mednarodnimi kazenskimi sodišči odgovarjali posamezniki in posameznice, obtoženi zločina genocida v Kambodži (1975-1979), na območju nekdanje Jugoslavije (Bosni in Hercegovini: 1992-1995), Ruandi (1994) ter v Sudanu (Darfurju: 2003-2004). Poleg omenjenih mednarodnih kazenskih sodišč za nekdanjo Jugoslavijo (ICTY) in Ruando (ICTR), je OZN 1997. leta sodelovala tudi pri ustanovitvi Tribunala za Kambodžo (ECCC), ki še vedno deluje. Stalno Mednarodno kazensko sodišče (ICT) je nastalo na podlagi Rimskega statuta, ki je v veljavo stopil 1. julija 2002. ICT obravnava najtežja hudodelstva, ki zadevajo mednarodno skupnost kot celoto, tj. genocid, zločine proti človeštvu, vojne zločine in agresijo. Zaradi zločinov storjenih v Darfurju, primarno pa nad etničnimi skupnostmi Fur, Masalit in Zaghawa, je ICT obtožil sudanskega predsednika tudi za zločin genocida.
- Interpretacija genocida v Ruandi (1994) kot (med)plemenskega nasilja ne samo da je evropo-centrična in rasistična, temveč je povsem netočna. Namreč, post-kolonialni diskurz uporablja izraz »pleme« za označevanje »ne-belih« etničnih skupin t.i. tretjega sveta, in še posebej za afriške etnične skupnosti. Zato je pravilno poimenovanje tisto, ki ga uporabljamo za zahodne oziroma evropske etnične skupnosti, tj. »ljudstva« ali »narodi«. Vendar je v ruandskem primeru zmotno govoriti o ločenih Hutu, Tutsi in Twa ljudstvih, saj med njimi ni razlik v smislu etničnih označevalcev, kot so denimo kulturne, jezikovne ali religiozne razlike, temveč gre za rasno konstruirane razlike, utemeljene na telesnih značilnostih in na družbeno-ekonomskih kategorijah, kot so družbeni status oziroma razred in poklicne kategorije, ki izhajajo iz delitve dela.
- Napačno je trditi, da so genocid nad Tutsiji izvršili Hutuji, saj ta trditev implicira, da so v genocidu sodelovali vsi Hutuji. Genocid nad Tutsiji je organiziral režim Hutu Power, v implementaciji genocida pa je sodelovalo okrog 10.000 pripadnikov vojaških in paravojaških enot režima Hutu Power. Ko govorimo o ruandskem genocidu pa nikakor ne smemo pozabiti na dejstvo, da so bili žrtve genocida – poleg Tutsijev – tudi ti. zmerni Hutuji, ki so nasprotovali zločinskemu režimu Hutu Power.
- Verjetno še hujše netočnosti pa učbenik navaja v zvezi z vojnami in genocidom na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Najprej, opozoriti je treba, da so po razpadu nekdanje SFRJ potekali štirje vojaški spopadi: v Sloveniji (1991), na Hrvaškem (1991-1995), v Bosni in Hercegovini (1992-1995) in na Kosovu (1998-1999). Zato je

navedba, da je vojna na ozemlju bivše Jugoslavije potekala v letih 1991-1995, napačna, saj s tem izključuje vojno na Kosovu (1998-1999). Prav tako trditev, da se je v vojni na ozemlju bivše Jugoslavije v obdobju 1991-1995 »dogajal genocid nad Srbi, Hrvati in Muslimani«, le delno drži, ni pa v celoti utemeljena na zgodovinskih in pravnih dejstvih. Namreč, ICTY je skozi svojo sodno prakso ugotovilo, da je bil zločin genocida storjen nad Bošnjaki oz. bosansko-hercegovski muslimani v obdobju 1992-1995. In sicer, poleg genocida v Srebrenici je ICTY kot pravno dejstvo potrdil, da je bil zločin genocida storjen tudi na območju Brčkega, Prijedorja, Sanskega Mosta, Bijeljine, Ključa in Bosanskega Novega. V nobenem primeru pa ICTY ni ugotovilo, da so bili Srbi in Hrvati žrtve genocida. Tako celo pokola nad hrvaškimi moškimi v Vukovarju novembra 1991 in pokola nad albanskim prebivalstvom v Račku januarja 1999, ICTY ni označilo kot zločin genocida. Seveda pa to nikakor ne pomeni, da Srbi in Hrvati niso bili žrtve drugih množičnih zločinov, ki so bili s strani ICTY označeni kot zločini proti človeštvu in vojni zločini.

- Kot je povedano za Ruando, enako velja tudi za genocid nad Bošnjaki. Napačno je trditi, da so genocid nad Bošnjaki med vojno v BiH izvajali Srbi. Genocid je organiziral velikosrbski režim, pri implementaciji pa so sodelovali pripadniki vojaških in paravojaških enot zlasti iz Republike Srbske, pa tudi iz Republike Srbije. V teh enotah so sodelovali tudi številni prostovoljci iz Rusije, Romunije, Grčije itd. V pokolu nad bošnjaškimi moškimi in fanti v Srebrenici julija 1995 pa je po pričevanjih pred ICTY sodeloval tudi Slovenec po imenu Franc Kos.
- Prispevek v učbeniku razkriva tudi, da avtorja ne razlikujeta med »genocidom« in »etničnim čiščenjem« ter kdo so bili žrtve teh množičnih zločinov. Pri tem se je treba zavedati, da je genocid množični zločin, ki je prepovedan z mednarodnim pravom, medtem ko »etnično čiščenje« ni pravna kategorija, temveč gre za pojem, ki so ga vpeljali velikosrbski izvrševalci v začetku 90. let 20. stoletja, s tem ko so zločinsko demografsko prakso pregona nesrbskega prebivalstva z določenega ozemlja poimenovali kot »čiščenje ozemlja« (srb. »*čišćenje terena*«). Zato gre pri izrazu »etnično čiščenje« za evfemizem, ki se je oprijel tako v vsakdanjem diskurzu, kot tudi v mednarodno-pravnih dokumentih. Žal, kasneje so se te demografske praks, sicer z različnimi sredstvi in intenzivnostjo, začele posluževati vse (para)državne oblastne strukture, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije.
- Nazadnje želimo opozoriti tudi na nekorektno poimenovanje Bošnjakov, ki jih avtorja učbenika (še vedno) označujeta z etnonimom »Muslimani«, ki je bila relevantna etnična kategorija 30 let, in sicer od leta 1963, ko je bila na 9. seji CK ZK BiH priznana kot etnična kategorija, do leta 1993, ko je bila sprejeta odločitev o spremembi nacionalnega imena »Muslimani« v »Bošnjaki« na 2. bošnjaškem saboru 27.9.1993. Zato je treba, glede na to da se bosansko-hercegovski muslimani od takrat samoidentificirajo kot Bošnjaki, tudi žrtve genocida v Srebrenici in žrtve genocida na drugih območjih BiH, tako poimenovati.

Za zaključek naj povemo, da so naši argumenti znanstveno utemeljeni, saj v njih povzemamo ugotovitve iz doktorskega raziskovalnega dela dr. Jasminke Dedić iz leta 2008 z naslovom »*Konstrukcija kolektivnih identitet in genocid v nekdanji Jugoslaviji in Ruandi: primerjalna analiza*«. Omenjena doktorska disertacija je dostopna na spletni strani Društva za ZN za Republiko Slovenijo: http://www.unaslovenia.org/sites/default/files/file/dedic-konstrukcija_kolektivnih.pdf.

Zavedamo se, da so avtorji in avtorice zgodovinskih učbenikov soočeni z izjemno težko nalogo, ko učencem in učenkam poskušajo približati tako kompleksne zgodovinske dogodke in procese, kakršen je genocid. Hkrati pa ob tem opozarjamo, da poenostavljeno tolmačenje zgodovinskih dejstev ne upravičuje uporabo zgodovinsko netočnih dejstev, nekorektnih označevalcev žrtev in storilcev genocida ter konceptualno neutemeljenih pojmov.

Zato pozivamo pristojne na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport ter na Zavodu RS za šolstvo, da zagotovite, da se te vsebine v zgodovinskih učbenikih kritično pregledajo in ustrezno popravijo, pri čemer smo tudi sami pripravljeni pomagati.

S spoštovanjem,
Bošnjaška kulturna zveza
Slovenije

Plemenita misija Antona Dolinška Bosanski brdski konj, u ergeli Planido

Piše: Admir Baltić

U brdima pod planinom Kum, južno od Zagorja ob Savi, nalazi se ergela Planido. Podigao ju je Anton Dolinšek u želji da na njoj očuva pasminu bosanskog planinskog konja. Nekad je tih vrijednih i izdržljivih životinja samo u Bosni bilo oko pola miliona. Stariji čitaoci, sigurno će se sjetiti bar nekog od tih konja iz svojih mladih dana u rodnom kraju, jer su još sredinom 20. vijeka bili nezaobilazni tegljači po bosanskim drumovima i njivama te nenadmašni nosači po bosanskim brdima i šumama. Ali ne samo bosanskim, po svojoj radinosti i izdržljivosti u najtežim uslovima, bili su poznati diljem Jugoslavije i šire po Evropi.

Danas se ta stara pasmina bori da preživi. Tačnije, g. Dolinšek i nekoliko njegovih prijatelja entuzijasta, okupljenih u Međunarodnom udruženju uzgajivača bosanskog brdskog konja, bore se da bosanski planinski konj ostane očuvan kao zasebna čistokrvna pasmina.

Početak maja ove godine delegacija Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije posjetila je ergelu Planido i tamo se upoznala sa g. Dolinšekom. Tijekom trosatne posjete, ovaj nas je vrijedni čovjek upoznao sa brojnim činjenicama o bosanskom brdskom konju. Njegovo znanje o ovom malom ali čvrstom konjiću enciklopedijskih je razmjera. Saznali smo da su ovog konja prvi spominjali još stari Grci u 4. stoljeću p.n.e. Rimljani su u svoje vrijeme području današnjeg Bihaća dodijelili prava na trgovanje ovim konjima. U srednjem vijeku, bosanski brdski konj se istakao u trgovačkim karavanama koje su prenosile različitu robu po Balkanu do Istanbula i dalje, sve do Egipta.

Istakao se i u konjici vojske bosanskog kralja Tvrtka I. Prilikom jednog križarskog pohoda mađarske vojske na „neposlušnu“ Bosnu, Tvrtkova je vojska u brdovitim predjelima u okolini Jajca pobijedila Mađare upravo zahvaljujući sposobnosti bosanskog brdskog konja, da se kreće po nepristupačnom terenu. Mađarski vitezovi su jahali snažne i krupne ravničarske konje, koji su pak na strminama bosanskih brda opstali na mjestu. Time je mađarska konjica postala laka meta tadašnje bosanskoj vojsci i unatoč brojčanoj nadmoći pretrpjela neočekivan poraz.

G. Dolinšek nam je ispričao i anegdotu iz I. svjetskog rata, kad je austro-ugarska vojska mobilizirala na hiljade ovih izdržljivih životinja, da bi uz njihovu pomoć opskrbljivala svoje vojnike na frontu. Jedne prilike na istočnom frontu, austro-ugarskoj jedinici je ponestalo sijena i žita za konje, a narednog dana trebalo je dostaviti municiju do linija visoko u planinama Karpata. Očajni komandant nije znao kako će ispuniti zadatak, jer gladni konji ne bi mogli iznijeti toliki teret. Ujutru, kad je sunce osvanulo, komandant je primijetio da je nestalo prućem ispletenih ograda na konjskim kolima, u kojima su dovozili robu do njihovog skladišta. Dok su konji drugih pasmina gladovali, bosanski su konji pojeli veći dio konjskih kola, dokazujući tako, da su među svim konjima najprilagodljiviji i najsnalažljiviji. Tako siti, uspješno su dostavili municiju vojnicima na

liniju. Zbog takvih i sličnih slučajeva, Dr. A. Staffe, austro-ugarski hipolog i tadašnji upravnik čuvene Kobilarne Lipica, zapisao je: „Smijem tvrditi, da na ovom ratištu bez naših bosanskih teretnih konja, ratovanje ne bi bilo moguće.“ Slično se bosanski brdski konj istakao i u drugom svjetskom ratu diljem brdovitim dijelova Jugoslavije.

Bosanski brdski konj poseban je i po svojim morfološkim i genetskim karakteristikama. Visinom od 130 do 144 centimetra spada u grupu manjih konja. Obično je tamnije boje. Čvrste je konstitucije, izdržljiv, otporan na najoštrije klimatske uslove, dobrodušan, nezahtjevan, radišan. Odlične je plodnosti, razmnožava se samostalno bez pomoći uzgajivača. Najnovija istraživanja pokazuju, da je čistokrvni bosanski brdski konj među svim poznatim pasminama, genetski najbliži izumrlom divljem konju Tarpanu.

Dolaskom mehanizacije, u Bosni i šire po Balkanu, počelo je ponestajati posla za ovog konjića te se tako postepeno smanjivao broj ovih životinja u t.z. narodnom uzgoju u Bosni i Hercegovini. Agresija na Bosnu i Hercegovinu je još radikalnije dotukla brojnost ovih konja, usljed masovnog progona stanovništva te paljenja, pljačkanja i uništavanja imanja.

Rat je uticao i na organizirani uzgoj, koji se kontinuirano pod državnom kontrolom vodio još od Osmanskog perioda, preko Austro-Ugarske, Kraljevine Jugoslavije i na kraju Socijalističke federativne

republike Jugoslavije. Ergela na Borikama kod Višegrada bila je zadnja adresa sistematičnog uzgoja bosanskog brdskog konja, koja je usljed rata i poraća ostala prepuštena samoj sebi. Među grlima koja su uspjela preživjeti rat na toj gotovo zaboravljenoj ergeli, usljed raspada sistema, broj grla se prorijedio, i cijela populacija je došla u opasnost miješanja sa drugim pasminama i incesta što je pasminu dovelo do ruba propasti. Srećom, bosanski brdski konj imao je saveznika u g. Dolinšek, koji je zajedno sa svojim prijateljima uspio spasiti nekoliko grla i tako bosanskom brdskom konju omogućiti preživljavanje.

G. Dolinšek se sa bosanskim brdskim konjem upoznao još kao dijete. Njegov je otac bio upravnik državnih šuma u okolini Zagorja ob Savi. U to vrijeme, sredinom 20. stoljeća, u Sloveniji je bila praksa da su se drva iz šumovitih brda u doline snosila uz pomoć bosanskih konjića. Često su za taj posao angažirali i bosanske vodiče samaraše, najčešće ljude iz okoline Travnika i Banje Luke. Jednu takvu grupu samaraša i bosanskih konja upoznao je i g. Dolinšek i već tad ga je fascinirala sposobnost bosanskog konjića da se pod punim teretom kreće po jako strmom i nepristupačnom terenu. Kasnije, već u zrelim godinama, 2003., g. Dolinšek je dobio priliku da upravlja Planinskim dobrom, velikim poljoprivrednim imanjem u Nevesinju. Kao ljubitelj konja, primijetio je da nekad brojnoj populaciji bosanskog brdskog konja prijeti izumiranje. Stoga je u Nevesinju osnovao prvu ergelu Planido, skupivši nekoliko grla iz narodnog uzgoja i dovevši nekoliko grla sa ergele Borike. 2008. godine Dolinšek je deset odabranih grla doveo u Sloveniju, gdje je svoju životnu uštedevinu uložio u 41 hektar veliki posjed u brdima južno od Zagorja. Tu već deset godina brižljivo odgaja nove generacije bosanskog brdskog konja, uvažavajući sve principe certificiranog uzgoja čistokrvnih pasmina. Svoje konje planski izvozi

uzgajivačima u Švicarskoj, Nizozemskoj i Njemačkoj. Sva grla su registrirana, imaju svoj rodovnik i ličnu kartu.

Zajedno sa prijateljima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine osnovao je i Međunarodno udruženje uzgajivača bosanskog brdskog konja, koje podjeljuje certifikate i rodovnike uzgajivačima i grlima. Pored ergele Planido, bosanski brdski konj danas se certificirano uzgaja još na tri lokacije u Bosni i Hercegovini te na jednoj ergeli u Hrvatskoj. Mada, Dolinšek upozorava, najbrojniju populaciju, oko tridesetak grla, još uvijek imamo ovdje u Sloveniji, a ne u domovini ove vrijedne životinje.

Ono što najviše ističe je razočarenje nad vladajućim strukturama u Bosni i Hercegovini, koje ne pokazuju nikakvog interesa, da bi država preuzela brigu o očuvanju ove pasmine. G. Dolinšek i njegovi prijatelji uzgajivači, ovaj plemeniti posao obavljaju vlastitim sredstvima, trošeći vlastitu uštedevinu iz lične ljubavi prema bosanskom brdskom konju.

Mogli bismo reći, da se i ovdje ponavlja priča sa bosanskim planinskim ovčarskim psom Tornjakom, kojeg su kao pasminu isto tako uspjeli zaštititi ljudi entuzijasti, ponajviše hrvatski kinolozi, dok se država BiH nije pretjerano istakla. I brdsku kravu Bušu, koja je slično kao bosanski brdski konj autohtona u Bosni i

Hercegovini, te na području Sandžaka, Crne Gore i dinarskog dijela Hrvatske, zasad od izumiranja štiti Hrvatska, dok bosansko-hercegovačke vlasti propuštaju šansu da zaštite taj dio svoje prirodne baštine. Može se slobodno reći da su bosanski brdski konj i krava Buša Bosancima kroz stoljeća omogućavali sušto preživljavanje u brdovitoj i ne baš previše plodnoj zemlji. No svijest o tome, da te životinje čine važan dio naše prirodne baštine je zasad još uvijek na jako niskom nivou, prepuštena samo malobrojnim entuzijastima, daleko od prioriteta naših političara i institucija.

Kad pak ne znamo ili nećemo sami, možemo biti sretni, da su postojali i još uvijek postoje stranci koji prepoznaju i potom očuvaju našu prirodnu ili kulturnu baštinu. Najveća zbirka snimaka i zapisa bošnjačke junačke pjesme drži se u biblioteci američkog univerziteta Harvard, najstariji snimci bosanske sevdalinke nalaze se u privatnim i državnim zbirkama u Beču i Njemačkoj, temeljni dokument bosansko-hercegovačke državnosti, Povelja Kulina bana, isto tako nije se očuvala u Bosni, već je preko Dubrovnika završila u Rusiji. A evo i bosanski brdski konj je izgleda „krenuo“ tim putem. Da bi opstao, morao je napustiti rodnu zemlju. Ovaj članak možemo zaključiti samo jednom velikom zahvalom gospodinu Antonu Dolinšek!

jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

SVESLOVENSKI/VSESLOVENSKI
ZBOR BOŠNJAČKIH KULTURNIH DRUŠTAVA
ZBOR BOŠNJAŠKIH KULTURNIH DRUŠTEV

KULTURNI DOM ŠENTVID,
PRUŠNIKOVA 99, LJUBLJANA
SUBOTA/SOBOTA, 22. 9., 19.00
SLOBODAN ULAZ/VSTOP PROST

Bošnjaška kulturna zveza Slovenije
Bošnjački kulturni savez Slovenije

Nastupaju/Nastopajo: BEHAR KOPER, BISER JESENICE, BMKD VELENJE, IZVOR KRANJ,
LJILJAN LJUBLJANA, SANDŽAK KAMNIK, SEVDAH LJUBLJANA, BOŠANSKI DIJAMANT MARIBOR

BOŠNJAK